

Når enderne ikke mødes

Et mixed-methods studie af relativ fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne

Kandidatuddannelsen i socialt arbejde
Aalborg Universitet

Navn: Heidi Skorá

Studienr: 20220234

Vejleder: Inger Glavind Bo

Antal anslag: 151.431

Indholdsoversigt

ABSTRACT	1
1 INDLEDNING	2
2 PROBLEMFELT	2
2.1 EKSISTERENDE FORSKNING	3
2.2 DEN TEORETISKE PROBLEMFORSTÅELSE	5
2.3 VELFÆRDSSTATENS UDVIKLING	7
2.3.1 FÆRØERNE SOM EN VELFÆRDSSTAT	9
2.4 VIDEN OM FATTIGDOM PÅ FÆRØERNE.....	11
3 PROBLEMSTILLING OG PROBLEMFORMULERING.....	12
3.1 PROJEKTETS FORMÅL	13
3.1.1 KORT OM BARNABATI	14
3.2 PROJEKTETS FATTIGDOMSFORSTÅELSE	14
3.2.1 RELATIV FATTIGDOM	15
3.2.2 OPERATIONALISERING	16
4 VIDENSKABSTEORETISK STÅSTED	17
4.1 KRITISK REALISME	17
4.2 RETRODUKTION OG ABSTRAKTION	18
5 PROJEKTDESIGN.....	19
5.1 MIXED METHODS	20
5.2 DATAKONSTRUKTION OG EMPIRISK GRUNDLAG	22
5.2.1 SPØRGESKEMA	23
5.2.2 KVALITATIVE INTERVIEWS	28
5.3 ANALYSESTRATEGI	32
5.3.1 TABELANALYSE.....	33
5.3.2 INTERAKTIONISTISK ANALYSE	34
5.3.3 SAMMENVÆVNINGEN	35
5.3.4 ANVENDELSE AF TEORI	35

6	TEORETISK BEGREBSRAMME	36
6.1	INTERAKTION OG SOCIAL IDENTITET	36
6.2	KAPITALER OG DOXA	37
6.3	RATIONAL CHOICE	38
6.4	VELFÆRD OG BEHOV	39
7	ANALYSE	40
7.1	KVANTITATIV ANALYSE	40
7.1.1	UNIVARIAT ANALYSE.....	40
7.1.2	BIVARIAT ANALYSE	47
7.2	KVALITATIV ANALYSE	51
7.2.1	SOCIALE NORMER OG LEVESTANDARD	52
7.2.2	VELFÆRDSSYSTEMETS STRUKTURER OG MEKANISMER	56
7.2.3	HANDLEMULIGHEDER OG OVERLEVELSE.....	63
7.3	SAMMENVÆVENDE ANALYSE.....	65
8	DISKUSSION	66
9	KONKLUSION	68
10	PERSPEKTIVERING.....	70
	LITTERATURLISTE	71
	BILAG A - INTERVIEWGUIDE	77

Abstract

Living in poverty during childhood can lead to serious implications for a child's future. Simultaneously, poverty affecting families with children is a complex issue. This project aims to empirically examine the poverty experienced by families with children in the Faroe Islands, focusing on the characteristics of these families and the societal structures and mechanisms involved. The project has formulated the following research questions based on its problem statement:

- *What are the characteristics of Faroese families with children who apply for Barnabati's Christmas charity?*
- *How do societal structures and mechanisms contribute to and perpetuate poverty among families with children in the Faroe Islands?*

To address these questions, a multimethod project design was employed, using a critical realist scientific approach, using both quantitative and qualitative data to explore the issues at hand. Quantitative data was analyzed using descriptive statistics, while qualitative data was assessed through an interactionist analytical framework. The selected theoretical frameworks aided in deepening the understanding of the empirical findings and the societal structures and mechanisms.

The families with children participating in the empirical study represent 6% of all such families in the Faroe Islands. Of these families, 67% are headed by a single caregiver, and the average number of children per family is 2.1. There is a correlation between the number of children in a household and the poverty duration. While 53% of caregivers are employed, there is no observed correlation between a low educational and the duration of poverty. The analysis reveals a gap between the expected stereotypes of poverty and the actual characteristics of these families.

The needs of families with children are shaped by societal norms and expectations, prompting these families to modify their social identity to avoid stigma and social exclusion. The welfare system appears to inadequately address the needs of poor families with children, as it employs a rigid classification system to determine who is considered poor. There is a prevalent assumption that all families with children possess a robust social network, which disadvantages those lacking strong social capital, limiting their chances of success in the society. Ultimately, the opportunities for families with children in poverty to improve their circumstances and escape poverty are severely constrained.

1 Indledning

Intentionen bag et velfærdssamfund er at opløfte borgerne og forsyne dem med et sikkerhedsnet, som skal gribe dem, der er mest sårbare. Alligevel er der borgere, som ikke bliver grebet af sikkerhedsnettet. På trods af de gode intentioner møder velfærdsstaten betydelige udfordringer, når der skal leves op til det gyldne løfte. Selv i et velfærdssamfund eksisterer sociale problemer, og selv i et velfærdssamfund er der familier, som kæmper med at få enderne til at mødes hver måned.

Nærværende specialeprojekt sætter fokus på fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne. Formålet er at sætte fokus på de kendetegn, som karakteriserer de fattigdomsramte børnefamilier på Færøerne, og at undersøge, hvilke samfundsmæssige strukturelle mekanismer der er på spil. Dette udføres gennem udforskning og fortolkning af den eksisterende fattigdom blandt færøske børnefamilier ved anlæggelse af et kritisk realistisk videnskabsteoretisk perspektiv.

I det følgende afsnit vil specialets problemfelt blive belyst med udgangspunkt i eksisterende forskning på feltet, og der vil gøres rede for projektets forståelse af fattigdom blandt børnefamilier som et socialt problem. Derefter vil der blive lavet en udfoldelse af velfærdssamfundets historie og betydning, og hvad der kendetegner det færøske velfærdssamfund. Problemfeltets afsnit afsluttes med en gennemgang af eksisterende viden om fattigdom på Færøerne, og i forlængelse deraf vil en tydeliggørelse af projektets problemstilling bane vejen frem mod projektets problemformulering.

2 Problemfelt

I disse tider med velfærd og rigdom er der flere end 69 millioner børn, som lever i fattigdom i nogle af verdens rigeste lande. Det fremgår af en rapport lavet af UNICEF, som undersøger børnefattigdommens udvikling i 40 af de rigeste lande. Rapportens fund viser blandt andet, at der ikke er en sammenhæng mellem landets rigdom og incidensen af børnefattigdom, og at der over de sidste par år har været lande, der har formået at formindske forekomsten af børnefattigdom, mens andre lande, som kun har formået det modsatte (UNICEF 2023:5-12).

Henry George stod allerede i 1879 forundret over fattigdommens sejlivede rod, hvor han stillede sig kritisk til forbindelsen mellem fattigdom og samfundsmæssigt fremskridt i et socialøkonomisk perspektiv (George 2020). Ifølge George vil der altid eksistere fattigdom i samfundet, da han mener, at der eksisterer en naturlov i socialøkonomien, som *"... forbinder fattigdommen med fremskridt og øger nøden, alt som rigdommen vokser."* (George 2020:18). Allerede i det 19. århundrede

beskrev George, at efterhånden som lønnen øges, forøges bekostningen af livsnødvendigheder samt kravene til et standardiseret liv (George 2020:162). Hans argumenter peger på, at der altid har eksisteret fattigdom, og at den vil fortsætte med at eksistere, men fattigdommens komposition forandres i takt med samfundets fremskridt og udvikling. Henry Georges forklaring på fattigdom byder på en yderst simpel forståelse af fattigdommens komplekse fænomen, som dog præsenterer en grundlæggende forståelse af et fænomen af foranderlig og samtidig konstant karakter.

Indenfor samfundsvidenskaben har fattigdomsforskningen etableret sit eget veludforskede felt, som udforsker diverse perspektiver på fattigdom i forskellige samfundsgrupper. Det følgende afsnit vil omhandle den eksisterende forskning på feltet, hvor der vil blive redegjort for fattigdom blandt børnefamilier som et socialt problem.

2.1 Eksisterende forskning

Der eksisterer et vidt omfang af forskning omhandlende børnefattigdom og dens konsekvenser for børnenes fremtid, og forskningsresultaterne er entydige. Resultaterne tyder på, at mennesker, som har oplevet fattigdom i en periode i barndommen, påvirkes af dette, både på de sundhedsmæssige, mentale og sociale livsarenaer.

Undersøgelser af børns subjektive oplevelser af et liv i fattigdom påpeger, at lave indtægter i familien påvirker barnets muligheder for at leve et socialt aktivt liv. Den lave indtægt afskærer barnet fra normal deltagelse i fritidsaktiviteter, aktiviteter sammen med venner, skoleaktiviteter og ferier. Derudover beskriver børn, hvordan en mangel på almindelige forbrugsvarer og det *rigtige* tøj kan føre til frustration og en følelse af eksklusion, hvor børnene udtrykker en frygt for manglende tilhørsfølelse og mobning (Harju & Thorød 2010:3) (Daly & Leonard 2002:145-147) (Van der Hoek 2005:25-29).

En opvækst i fattigdom påvirker også individets fremtidsmuligheder og livsudfoldelse, og oplevelser af fattigdom under individets opvækst sætter spor i det voksne liv. Forskning tyder på, at børn, som er vokset op i fattigdom, højst sandsynligt kommer til at leve et liv med dårligere helbred og lavere beskæftigelse. Forskningen viser, at der er signifikante forskelle på den akademiske præstation hos børn, som er vokset op i fattigdom, sammenlignet med børn, som ikke er vokset op i fattigdom (Smeeding & Thévenot 2016:69) (Dornan & Woodhead 2015:46).

Hvad man oplever som barn, har stor påvirkning på ens fremtidige livsmuligheder og livsudfoldelse. Der er studier, som antyder, at eksponering for stressende begivenheder i et barns

liv, endda også under graviditeten, kan ændre barnets hjernestruktur (Raznahan, Greenstein, Lee et al. 2012:11370) (Walhovd, Fjell, Brown et al. 2012:20093). Når man taler om stress, kan der være tale om en positiv form for stress, som vil medvirke til at øge barnets modstandskraft, men der kan også være tale om ødelæggende og farlig stress. Der er visse livsbegivenheder, som antydes at være særligt stressende for børn, og som øger risikoen for dårligere helbred og andre vanskeligheder. Stressende begivenheder i barndommen sætter barnet i risiko for værre helbredsmæssige chancer i fremtiden. Redskabet ACE (Adverse Childhood Experiences) er udviklet netop for at klarlægge de mest stressende begivenheder, som i høj grad påvirker barnets voksne liv. Redskabet er baseret på studier, som viser, at jo flere af disse begivenheder et barn har været udsat for, jo større sandsynlighed er der for at få helbredsvanskeligheder og tidlig død i det voksne liv. Her er der altså tale om en akkumulation af forskellige stressende begivenheder – jo flere, jo værre chancer. Disse stressende begivenheder omfatter blandt andet vold i hjemmet, forældreskilsmisse, død i familien, psykisk sygdom eller død i familien. En af disse stressende begivenheder er mangel på mad og rent tøj, som kan være et direkte resultat af fattigdom (Felitti, Anda, Nordenberg et al. 1998). Et studie blev lavet i 2015 med henblik på forbedring af ACE-redskabet, da man mente, at ACE-spørgsmålene var mangelfulde i forhold til det sociale aspekt af barndommen. Studiets resultater viser, at der er flere sociale faktorer i barndommen, som i akkumulation kan være en trussel mod barnets fremtid, og der foreslås nye begivenheder til de oprindelige begivenheder i ACE. En af disse nye begivenheder er i direkte relation til fattigdom og indebærer, at individet har, i en periode af to år i barndommen, levet i fattigdom eller på offentlig forsørgelse (Finkelhor, Shattuk, Turner & Hamby 2015:19). Udover at fattigdommen kan have konsekvenser for barnets fremtidsmuligheder og helbred, kan den fattige børnefamilies hverdag være præget af skam og social isolation, hvor de forsøger at undgå sociale situationer, hvor fattigdommen kan blive afsløret, og de forsøger at opretholde en facade, som ikke afslører, at de har brug for støtte (Chase & Walker 2012:751).

Disse forskningsresultater understreger børnefattigdommens konsekvenser for børnenes fremtid og børnefamiliernes hverdag. Med denne viden kan fattigdom blandt børnefamilier betragtes som et socialt problem, som skal tages i dyb alvor. De børn, som er ramt af fattigdom, lever i en livssituation, som de egentlig ikke selv er skyld i, at de er havnet i, og samtidig er det begrænset, hvad børn selv kan gøre for at komme ud af fattigdommen igen.

Ved undersøgelser af sociale problemer sættes sædvanligvis fokus på de sociale problemers *generative mekanismer*, hvilket vil sige de forhold, faktorer og processer, som skaber og opretholder det sociale problem (Ejrnæs & Monrad 2017:53). Der er forskning, som tyder på, at der er nogle forhold, som er overrepræsenteret blandt fattigdomsramte børnefamilier. Det viser sig, at familier med flere børn er i forøget risiko for at leve i fattigdom, og denne risiko er yderligere forøget, hvis der er tale om enlige forældre, eller hvis det kun er én forælder i beskæftigelse med en stabil indkomst (Epland 2001:19-20) (Bradshaw og Nieuwenhuis 2021:400). Med forskningen kan der påpeges nogle faktorer, som gør sig gældende blandt fattigdomsramte børnefamilier, men disse faktorer kan ikke bidrage til en bedre forståelse eller forklaring af fattigdommens generative mekanismer.

For at opnå en dybere indsigt i fattigdomsramte børnefamilier som et socialt problem og dets generative mekanismer er det derfor essentielt at ty til sociologiske teorier om sociale problemer. Følgende afsnit vil derfor med udgangspunkt i sociologisk teori kortlægge det perspektiv, der vil anlægges på det sociale problem i nærværende projekt.

2.2 Den teoretiske problemforståelse

For at opnå et helhedsorienteret indblik i komplekse sociale problemer er det essentielt at anvende en kombination af teoretiske perspektiver på sociale problemer. Ifølge Ejrnæs og Monrad bidrager teorierne med begreber, som ”... *hjælper os til at afdække, forstå og forklare forskelle, mønstre, regelmæssigheder og udviklingstendenser*” i samfundet (Ejrnæs og Monrad 2017:75). De komplekse sociale problemers generative mekanismer kan findes på forskellige niveauer, og derfor vil dette projekts problemforståelse tage udgangspunkt i to komplementære teorier. Den første teori er Erik Allardts skandinaviske velfærdsteori, som vil understøtte problemforståelsen på individniveau, og den anden teori er Mertons disorganisationsteori, som vil bidrage med en problemteoretisk indsigt på makroniveau.

Den skandinaviske velfærdsteori tager udgangspunkt i den finske sociolog Erik Allardts arbejde, som argumenterer for et velfærdsbegreb, der udgør tre kategorier af behov: at have, at elske og at være (Ejrnæs & Monrad 2017:56). *At have* omfatter de materielle og objektive forhold, der er nødvendige for en anstændig levestandard, såsom adgang til mad, husly og sundhedspleje. *At elske* relaterer til det sociale og følelsesmæssige aspekt af trivsel, herunder evnen til at danne meningsfulde relationer og en følelse af tilhørsforhold. *At være* refererer derimod til de mere indre

og subjektive elementer af menneskelig udvikling, såsom selvrealisering og friheden til at engagere sig i meningsfulde aktiviteter. Allardt hævder, at individuel velfærd og lykke kun kan opnås ved at imødekomme alle disse fundamentale behov, og Allardts teoretiske ramme antyder således, at sociale problemer opstår, når disse behov ikke imødekommes tilstrækkeligt. Allardts velfærdsbegreb stræber ikke efter at udgøre en universel behovsteori, men derimod en kontekstuel behovsteori, som er i tråd med samtiden, og udvikles løbende og tilpasser sig til de generelle standarder (Christensen 2023:32).

Ved at anvende denne teoretiske ramme til problemforståelsen erkendes det sociale problem i og med, at de fattigdomsramte børnefamiliers behov ikke imødekommes på grund af manglende økonomiske ressourcer. En svaghed ved denne teori er, at den kan oversimplificere den komplekse natur af de sociale problemer, da den kun forholder sig til individniveauet og undlader at tage højde for systemiske og strukturelle faktorer, der bidrager til det sociale problem. Derudover forsøger teorien ikke på nogen måde at redegøre for de generative mekanismer, som ligger til grund for problemet, og anvendelsens udfald er derfor af en forståelsesorienteret karakter.

Mertons anomi-teori inddrager makroniveauet og bidrager med teoretiske begreber, som forbedrer forståelsen af de generative mekanismer bag det sociale problem, og anvendes derfor som en forlængelse af den skandinaviske velfærdsteoretiske forståelse. Mertons teori bliver kategoriseret som en disorganisationsteori, hvor sociale problemer bliver set som forstyrrelser af samfundets ligevægt eller sociale orden (Ejrnæs og Monrad 2017:58-60). Det disorganisationsteoretiske begreb *norm* har en central plads i forståelsen af de generative mekanismer, og med Mertons anomi-teori banes vejen mod en forklaringstype, hvor selve normen og samfundsstrukturen skaber pres mod sociale afvigelser og skaber uligevægt i samfundet i stedet for at opretholde den sociale orden. Ifølge Merton kan normer og samfundsstrukturer således have ikke-intenderede virkninger, som forstyrrer ligevægten og forårsager sociale afvigelser og sociale problemer (ibid.). Hvordan normer og samfundsstrukturer kan være en generativ mekanisme til fattigdom blandt børnefamilier, kan eksempelvis ses på beskæftigelsesområdet, hvor beskæftigelse ses som noget, der er essentielt for alle borgere for at opretholde samfundets ligevægt, men børnefamilier kan have svært ved at efterleve denne forventning. Deltagelse på arbejdsmarkedet synes ofte at være den gyldne løsning på fattigdom, men det er ikke så enkelt, når det gælder børnefamilier. Det er nemlig ikke nok, at forældrene er aktive på arbejdsmarkedet, for det kræver også at arbejdsmarkedet tillader forældrene at have et stabilt og fleksibelt arbejdsliv, hvor der er

plads til at prioritere børnenes behov, når det er nødvendigt (Smeeding & Thévenot 2016:70). Børnefamiliens økonomiske situation kan derfor være fastlåst mellem familiens egne handlemuligheder og samfundets norm.

Det sociale problem anskues med udgangspunkt i anomi-teorien derfor som noget, der opstår på grund af samfundets struktur, samfundets normer og forventningerne til borgerne. Ved at anvende dette teoretiske perspektiv erkendes det, at de fattige børnefamilier er underlagt samfundets struktur og normer, og at for at få indsigt i det sociale problem, er det essentielt at anvende et helhedssyn og dermed også at rette et kritisk blik mod det samfund, som børnefamilierne lever i.

Ved at forbinde Allardts og Mertons teoretiske perspektiver på sociale problemer betragtes det sociale problem som noget, der påvirker individet på flere livsarenaer og styres og påvirkes af samfundsstrukturelle forhold og forventninger. Helhedssynet i nærværende projekt sætter derfor fokus på børnefamiliens fysiske, sociale og eksistentielle behov og de forventninger og normer som børnefamilien er underlagt. Denne teoretiske problemforståelse bidrager med begreberne *behov*, *levestandard* og *norm* som analytiske forståelses- og forklaringsbegreber.

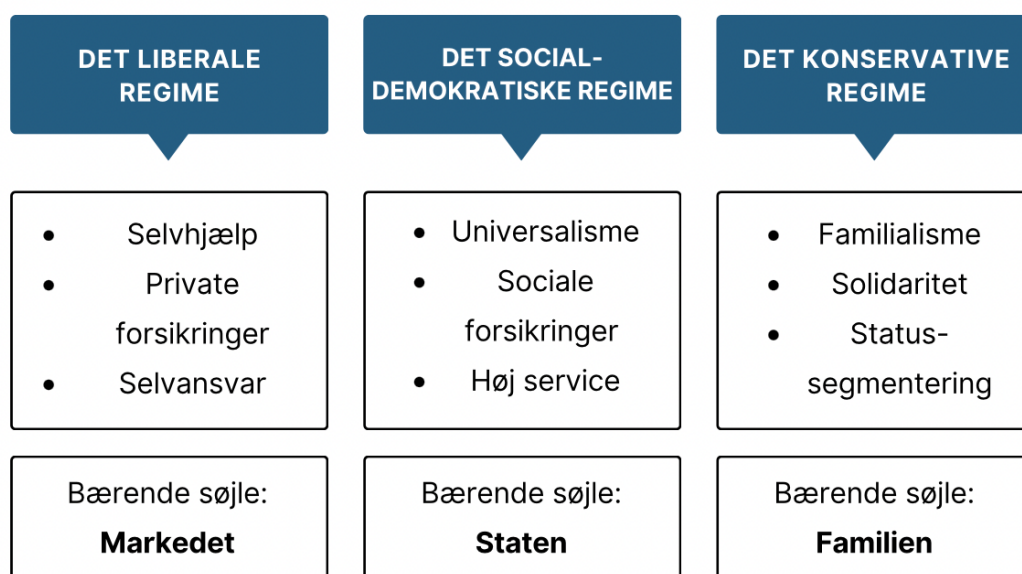
Med denne problemforståelse er det nærliggende at uddybe velfærdssamfundets oprindelse og funktion, samt dets virkning på samfundsstrukturene og normerne, som gør sig gældende på Færøerne. Følgende afsnit vil derfor, med udgangspunkt i T. H. Marshalls og G. Esping-Andersens prominente arbejde, redegøre for velfærdsstatens tilblivelse og grundlæggende mekanismer, hvorefter samfundsvidenskabelig forskning fra Færøerne vil bidrage med en indsigt i den færøske samfundsstruktur.

2.3 Velfærdsstatens udvikling

T. H. Marshalls indflydelsesrige arbejde omkring udviklingen af borgerrettigheder i moderne samfund bidrager med en velegnet ramme til at forstå borgerrettighedernes udvikling og skift over historien, og hvordan denne udvikling har bidraget til fremkomsten af velfærdssamfund. T. H. Marshalls forståelse af medborgerskab og borgerrettighedernes betydning ligger til grund for de mange forståelser og teorier om velfærdssamfund, som er udarbejdet i nyere tid (Holmwood 2000:23-24). T. H. Marshall (1992) identificerede tre forskellige komponenter af borgerskabet: det civile, politiske og sociale. *Den civile komponent* af borgerskabet refererer til de individuelle rettigheder, der er nødvendige for personlig frihed, såsom ejendomsret, ytringsfrihed og adgang til retfærdighed. *Den politiske komponent* består af retten til at deltage i udøvelsen af politisk magt,

enten som vælger eller som valgt embedsmand. *Den sociale komponent* af borgerskabet omfatter en række rettigheder til økonomi og velfærd, herunder retten til en grundlæggende levestandard, sundhedspleje og uddannelse. Marshalls teori antyder, at udviklingen af borgerskab har været en progressiv historisk proces med udviklingen af borgerrettigheder i det 18. århundrede, politiske rettigheder i det 19. århundrede og de sociale rettigheder i det 20. århundrede (ibid:17-27).

Det synes at være især den sociale komponent, som har bidraget til opblomstringen af velfærdsstaten. Men de sociale rettigheder hænger stærkt sammen med de civile og politiske rettigheder, og samtidig er de i krig med hinanden (Holmwood 2000:24). Gøsta Esping-Andersen har konstrueret tre velfærdstypologier, som forbedrer forståelsen af, hvordan Marshalls komponenter af rettigheder spiller sammen i et velfærdssamfund. Disse typologier udgør tre velfærdsregimer: *det liberale velfærdsregime*, *det socialdemokratiske velfærdsregime* og *det konservative velfærdsregime*, hvor forskellen mellem disse regimer hovedsageligt er hvor velfærdsproduktionen ligger. Velfærdsproduktionen og ansvaret for velfærden fordeles over de tre bærende søjler: *familien*, *markedet* eller *staten*, hvor velfærdsansvaret ofte fordeles ujævnt. Den ujævne fordeling tilskynder kategoriseringen af de forskellige velfærdsregimer, hvor hvert velfærdsregime har sine særprægede kendetegn (Esping-Andersen 1999:75). Figur 2.1 nedenfor demonstrerer de tre velfærdsregimers kendetegn, og på hvilken af de tre søjler velfærdsansvaret hovedsageligt pålægges i hvert regime:

Figur 2.1: Udarbejdet frit fra Esping-Andersen 1999 s. 73-84.

Ud fra Esping-Andersens teori kan velfærdsstaten anskues som værende bygget på de tre indbyrdes forbundne søjler: husholdningsproduktionen (familien), markedsproduktionen (markedet) og den politiske intervention (staten), hvor disse søjler på forskellig vis og i forskellig grad *bærer* velfærden. Den første søjle, husholdningsproduktion, henviser til de måder, hvorpå enkeltpersoner og familier sørger for deres eget velbefindende gennem ulønnet arbejde, uformelle støttenetværk og lokalsamfundsbaseerede initiativer. Med denne søjle anerkendes den vigtige rolle, som familier og lokalsamfund spiller i at fremme social og økonomisk stabilitet. Den anden søjle, markedsproduktion, fremhæver den private sektors afgørende rolle i at skabe økonomisk vækst, skabe beskæftigelsesmuligheder og bidrage til samfundets overordnede velstand. Politisk intervention refererer til regeringens aktive rolle i at regulere økonomien, levere sociale tjenester og sikre en grundlæggende levestandard for alle borgere.

2.3.1 Færøerne som en velfærdsstat

Færøerne er et selvstyrende område under det Danske Kongerige. Færøerne består af 18 øer i Nordatlanten med omkring 54.000 beboere. De 18 øer er knyttet sammen med en stærk infrastruktur med tunneler og søveje, samtidig er der tilknyttet en stærk international infrastruktur med flere daglige fly til Danmark og andre nordiske lande, og færgeveje til Danmark og Island året rundt. På trods af at øerne synes at være isolerede midt i Nordatlanten, er de dog tæt knyttet sammen og knyttet til omverdenen (Hayfield, Olavson og Patursson 2016:20-21).

Hvordan Færøerne opleves som velfærdssamfund, kommer frem i en kvalitativ forskningsundersøgelse omhandlende kvinder og velfærd på Færøerne (Knudsen 2010). I undersøgelsen fremgår det, hvordan velfærdssystemet ikke tilbyder tilstrækkelig hjælp, og hvordan det kan opleves som skamfuldt at bede om hjælp. En af undersøgelsens informanter udtrykker således: *"Her er det mere, at du skal klare dig selv. I Danmark er det ingen skam at få hjælp i forhold til hvad det er her."* (ibid:26).

Det færøske velfærdssystem ligner det, som eksisterer i de andre nordiske lande, dog er der en grad af familialisme vævet ind i strukturen, hvor velfærdsproduktionen hviler mere på husholdningsproduktionen. De basale velfærdsydelser på Færøerne forsyner borgerne med sundhedspleje, uddannelse, barselsorlovsordning (dog begrænset sammenlignet med andre nordiske lande) og ældrepleje med mere. Der er en grundlæggende familialistisk og konservativ

forventning om, at familien eller det sociale netværk træder ind, hvor velfærdsservicen er utilstrækkelig. Dette er især synligt inden for børnepasning og ældrepleje, samt ved manglende støtte og hjælp til familier med børn med særlige behov (Hayfield, Olavson og Patursson 2016:23) (Sundstrøm 2006:51-58).

Færøerne er en del af det danske kongerige, og dette har medført statslige forpligtelser og forventninger om at Færøerne skulle følge i Danmarks fodspor i udviklingen af velfærdssystemet. Den færøske socialpolitik halter dog efter, hvilket har resulteret i, at der er færre offentlige ydelser og sociale tilbud på Færøerne sammenlignet med Danmark (Jákupsstovu 2007:29). Årsagen til, at Færøerne har haltet efter, antages at være en stærk grundholdning om, at familien har ansvaret for at forsørge sig selv. Ligesom der også har hersket en stærk grundholdning om, at familien bliver forsørget økonomisk af husholdningens mand, mens omsorgen varetages af husholdningens kvinde. Denne stærke grundholdning har taget tid at ændre, og langsomt har den færøske socialpolitik fulgt efter de andre skandinaviske lande. De mange velfærdstjenester og velfærdsordninger, som har eksisteret i lang tid i Færøernes nabolande, er senere begyndt at tage form i den færøske socialpolitik og er nu forholdsvis nyetablerede, hvor der stadigvæk er mangler og utilstrækkelighed i velfærdspolitikken (Jacobsen og Jákupsstovu 2005:170-172) (Hayfield, Olavson og Patursson 2016:23).

Ved at anvende Esping-Andersens (1999) typologier af velfærdssamfundet kan man sige, ud fra ovenstående punkter og beskrivelser af den færøske velfærds politik, at det færøske velfærdssystem længe har ligget et sted imellem det liberale og konservative velfærdsregime, hvor det nu stille bevæger sig hen imod det socialdemokratiske velfærdsregime. Der er dog stadig dele af socialpolitikken, som endnu ikke tager højde for borgernes ret til en grundlæggende levestandard, og disse mangler kan presse individer og familier ud i økonomisk pressede situationer, som resulterer i fattigdom. Nordic Health & Welfare Statistics har lavet et overblik over velfærdssystemerne i de nordiske lande, hvor man nemt kan sammenligne landene, både i forhold til statistik og sociale rettigheder. Overblikket viser blandt andet, at af de nordiske lande er Færøerne det eneste land, hvor staten ikke forpligter sig til at anskaffe børnepasning før skolealderen, og Færøerne er dertil det eneste land, som ikke har boliggaranti, og hvor der ikke uddeles nogen form for boligstøtte (NHWS 2024a) (NHWS 2024b). Disse mangler understreger, at velfærdsansvaret stadigvæk i en grad ligger hos familien. Her er det familien, eksempelvis bedsteforældre eller lignende, der forventes at overtage børnepasningen, hvis det er nødvendigt,

ligesom at hvis borgere står uden bolig eller ikke har råd til egen bolig, så forventes det, at de kan bo hos nogen i familien. Disse træk af familialisme i det færøske velfærdssystem sætter de borgere, som ikke har et godt familienetværk, i en vanskelig situation, som presser borgeren ud i fattigdom og i værste fald hjemløshed. I de fleste tilfælde kan den eneste løsning på denne situation være at flytte til Danmark (Jákupsstovu 2007:29). Det færøske velfærdssystem forsyner således borgerne med et sikkerhedsnet, som forsikrer basale velfærdsydelser. Dog synes der at være nogle huller i sikkerhedsnettet, hvor der er en stærk forventning om, at familien træder til.

2.4 Viden om fattigdom på Færøerne

I 2012 udvalgte den færøske socialminister en ekspertgruppe, som skulle udarbejde en betænkning om en færøsk fattigdomsgrænse, hvilket resulterede i en rapport i 2014, omhandlende diverse perspektiver og hensyn, som skal tages, når man ønsker at fastsætte en fattigdomsgrænse på Færøerne (Almannamálaráðið 2014). Denne rapport vil herefter blive kaldt *den færøske fattigdomsrapport*. Rapporten behandler diverse måder at opspore fattigdom og diskuterer særlige hensyn, som skal tages i de færøske samfundsforhold. Ekspertgruppen kommer også med et bud på en færøsk fattigdomsgrænse, som anvender familiens indkomst som måleværdi. Dog anerkender gruppen, at der skal tages forbehold ved at anvende denne metode, da den kun bidrager med et hurtigt overbliksbillede af fattigdom i samfundet og negligerer fænomenets kompleksitet og forskelligartede fremtræden (Almannamálaráðið 2014:8).

Den færøske fattigdomsrapport erkender, at der er meget sparsom viden om fattigdom på Færøerne. Der bliver jævnligt lavet spørgeskemaundersøgelser af det færøske råd for folkesundhed (Fólkaheilsuráðið), som relaterer til den overordnede helbredsmæssige tilstand blandt færøske borgere, og nogle af spørgsmålene kan give en antydning om borgernes finansielle situation. En spørgeskemaundersøgelse fra 2013 beretter, at 7 % af respondenterne i de seneste 12 måneder havde haft udfordringer med at have råd til mad, og 4 % af respondenterne havde ikke haft råd til en passende bolig (Fólkaheilsuráðið 2013:18). En lignende spørgeskemaundersøgelse fra 2015 beretter, at 5,8 % af respondenterne (N=121/2089) i de seneste 12 måneder har følt sig presset af deres økonomiske forhold (Fólkaheilsuráðið 2015:28), og 3,7 % af respondenterne (N=80/2167) siger, at de hver måned har udfordringer med at betale deres regninger (Fólkaheilsuráðið 2015: 31). Disse beretninger giver en hentydning til, at der eksisterer fattigdom på Færøerne, men de

foreliggende spørgeskemaundersøgelser giver ikke en dybdegående analyse af de fattiges forhold på Færøerne.

Hvert år, når julen nærmer sig, sættes der fokus på fattigdomsramte børnefamilier i medierne. Årsagen til det er, at den velgørende organisation Barnabati tilbyder julehjælp til disse børnefamilier i form af gavekort, som kan bruges til køb af blandt andet julemad og julegaver. Her er der hvert år familier med pressede økonomiske forhold, som søger om at få julehjælp, og antallet af ansøgninger kan give en anelse om omfanget af fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne. Til julehjælpen i 2022 blev der udstedt julehjælp til 370 børnefamilier, og i 2023 blev der udstedt julehjælp til 407 børnefamilier (Barnabati 2024). Disse tal skal sammenholdes med, at der i december 2023 var 6.605¹ husholdninger med børn på Færøerne (Hagstova Føroya 2024), hvilket vil sige, at Barnabati i 2023 udstedte julehjælp til 6,2 % af de færøske børnefamilier. Den færøske fattigdomsrapport understreger, at der er behov for nærmere undersøgelser af fattigdom på Færøerne, så der kan iværksættes målrettede initiativer, som skal hjælpe dem, der er hårdest ramt af fattigdom (Almannamálaráðið 2014:51).

3 Problemstilling og problemformulering

At vokse op i fattigdom kan have udbredte konsekvenser for både det fysiske og psykiske helbred og kan have indflydelse på individets kognitive udvikling og uddannelsesniveau. Disse konsekvenser følger barnet ind i det voksne liv og har stor indflydelse på barnets fremtidsmuligheder og livschancer. Det vurderes, at der i gennemsnit er 1 ud af 10 børn, som rammes af fattigdom og oplever social eksklusion, fordi familien ikke har ressourcer nok til at leve op til samfundets levestandard (Red Barnet 2024) (UNICEF 2023:4).

Hensigten med et velfærdssamfund er at forsyne borgerne med basale velfærdsydelser, men den færøske samfundsstruktur synes at have et særpræget træk, hvor velfærdsproduktionen i stor grad hviler på familien og familiens sociale netværk. Der er mangel på viden om udbredelsen af fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne, men de mange ansøgninger, som hvert år sendes til Barnabatis julehjælp, bevidner, at fattigdom i høj grad eksisterer blandt børnefamilier på Færøerne.

Ved at anskue fattigdom blandt færøske børnefamilier som et socialt problem vil nærværende projekt undersøge, hvad der karakteriserer fattigdomsramte børnefamilier på Færøerne og stille sig kritisk over for de samfundsstrukturer og mekanismer, som forårsager, bidrager til og opretholder

¹ Eget datauddrag fra den statistiske database

fattigdom blandt færøske børnefamilier. Projektet vil herefter tage udgangspunkt i en toleddet problemformulering, som lyder således:

Hvad karakteriserer de færøske børnefamilier, som søger om julehjælp fra Barnabati?

Hvordan påvirker og opretholder samfundets struktur og samfundets mekanismer fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne?

3.1 Projektets formål

Projektets formål er at generere ny empirisk viden om fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne, og besvarelsen af projektets problemformulering vil tage udgangspunkt i en mixed-methods undersøgelse. Med udgangspunkt i, hvad der karakteriserer de børnefamilier, som søger om julehjælp fra Barnabati, og kvalitative interviews, vil der rettes et kritisk blik mod de samfundsmæssige strukturer og mekanismer, som børnefamilierne er underlagt.

For at undersøge problemstillingen vil der anvendes et konvergerende mixed-methods forskningsdesign, hvor kvantitativ og kvalitativ empiri sammenvæves. Med dette design bliver kvantitative og kvalitative data konstrueret og analyseret parallelt og efterfølgende sammenvævet.

De kvantitative data, som udgør projektets kvantitative empiri, er datamatricen fra ansøgningerne til Barnabatis julehjælp i december 2023. Denne empiri vil blive anvendt til at beskrive børnefamiliernes karakteristiske træk og til at undersøge tendenser og sammenhænge, når det gælder fattigdomsvarighed. De kvalitative data består af kvalitative interviews og dertil kvalitative data fra ansøgningerne til julehjælp i december 2023. Denne empiri vil udforske fattigdommens komplekse fremtræden og vil bidrage med en dybere indsigt i, hvordan færøske børnefamilier oplever fattigdom.

Problemformuleringen lægger op til en kritisk afsløring af fænomenet fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne. Formålet med at indsamle både kvantitative og kvalitative data er at få en udfoldet indsigt i både de individuelle og samfundsmæssige faktorer, som gør sig gældende blandt børnefamilierne.

3.1.1 Kort om Barnabati

Barnabati er en velgørende færøsk NGO og NPO, som arbejder for at udvikle og forbedre børn og unges trivsel og vilkår på Færøerne. Barnabatis arbejde tager udgangspunkt i FN's børnekonvention, og dette arbejde udføres blandt andet gennem indsatser og kampagner, som er målrettet mobning, mistrivsel og fattigdom blandt børn på Færøerne. Organisationens drift finansieres delvis gennem færøske og udenlandske fonde og virksomheder og delvis gennem den færøske finanslov. Derudover bliver der hvert år lavet en indsamlingskampagne med koncerter, og lignende for at finansiere den årlige julehjælp.

Kampagnen *Í Menniskjum Góður Tokki* er en tilbagevendende velgørende fattigdomshjælp, som Barnabati har stået for siden 2015. Formålet med kampagnen er *”at yde hjælp til økonomisk pressede børnefamilier på Færøerne i julehøjtiden, udover at støtte disse familier i forbindelse med børnefødselsdage og fritidsaktiviteter hos børn og unge”* (Barnabati 2024, egen oversættelse). Her har færøske børnefamilier mulighed for at sende en ansøgning ind, og dem der, vurderes at være ramt af fattigdom, får hjælp i form af gavekort, som kan bruges til indkøb af blandt andet mad og gaver. En familie kan sende en ansøgning ind ved at udfylde et spørgeskema, hvor de skal angive diverse oplysninger, og disse oplysninger indgår i en helhedsvurdering af, om familien kan få udstedt julehjælp eller ej. Vurderingen tager først og fremmest udgangspunkt i familiens indkomst og udgifter, men tager også højde for uforudsigelige begivenheder, som kan påvirke familiens økonomi, for eksempel sygdom og arbejdsløshed i familien.

3.2 Projektets fattigdomsforståelse

Der eksisterer mange forskellige definitioner af fattigdom som fænomen og teoretisk begreb, og der er flere forskellige forståelser af fattigdom, som gør sig gældende i forskningssammenhænge. Dette afsnit omhandler projektets fattigdomsforståelse og vil indeholde en begrebsafklaring og en operationalisering af begrebet fattigdom. Begrebsafklaringen tegner et billede af forståelsen af fattigdom, som gør sig gældende i nærværende projekt, hvortil operationaliseringen vedrører, hvordan begrebet fattigdom gøres målbart i projektet (Salung & Bergfors 2021:159).

Traditionelle definitioner har ofte fokus på indkomstniveauer eller andre objektive fattigdomsindikatorer. I nærværende projekt vil jeg dog trække på en mere multidimensionel og omfattende forståelse af fattigdom, som forsøger at indfange både materielle og sociale

deprivationer. Projektets fattigdomsforståelse erkender, at fattigdom ikke blot er et spørgsmål om utilstrækkelig indkomst, men er en kombination af flere former for deprivation, som forhindrer familier i at leve op til samfundets levestandard. For at gøre rede for denne begrebsdefinition af fattigdom finder jeg det relevant at lægge ud med at nærstudere distinktionen mellem absolut og relativ fattigdom.

3.2.1 Relativ fattigdom

Fattigdom kan måles og vurderes på flere måder, men uanset hvilken tilgang der anvendes, kan fattigdommen groft opdeles og vurderes ud fra variablene *behov* og *ressourcer*. Behovsvariablen anviser de basale behov i henhold til samtidens normer og forventninger, og ressourcevariablen indebærer både indkomst, ejendom og andre goder, som skal dække behovet. Ved anvendelse af disse variabler er der tale om fattigdom, når ressourcevariablen ikke kan dække behovsvariablen, hvor der derved opstår en ressourcemangel (Short 2016:46).

I samfundsvidenskaben bliver der sondret mellem absolut og relativ fattigdom, som præsenterer to forskellige fattigdomstærskler – altså hvor meget der skal til, før man vil kalde det for fattigdom (Ejrnæs, Hansen & Larsen 2015:31-40). Absolut fattigdom er, hvad der også kan betegnes som ekstrem fattigdom, hvor individets grundlæggende behov ikke bliver dækket. Disse grundlæggende behov er eksempelvis behov for mad og drikke, tag over hovedet, sanitære faciliteter med mere. Denne form for fattigdom hævdes ikke at forekomme i lande med etablerede velfærdssystemer og sociale sikkerhedsnet, men forekommer snarere i lande med tæt befolkede områder, manglende vandforsyning og dårlige sundheds- og uddannelsessystemer.

Den relative fattigdom sætter individets eller familiens situation op imod den levestandard, som er i det pågældende land. Relativ fattigdom defineres som manglende mulighed for et enkelt individ eller en familie for at efterleve og opretholde den levestandard, som er i overensstemmelse med samfundets norm og forventninger. Derved tages der udgangspunkt i samfundets gennemsnit og standard (ibid.). Relativ fattigdom kan findes overalt, da der altid vil være grupper, der er fattigere end gennemsnittet, ligesom der altid vil være grupper, som er rigere end gennemsnittet. Begrebet relativ fattigdom negligerer ikke betydningen af de grundlæggende behov, som den absolutte fattigdomsforståelse defineres ud fra. Den relative fattigdom tager denne forståelse og udbygger den med et socialt perspektiv, som anerkender menneskets behov for social inklusion og social tryghed.

I nærværende projekt tages der afsæt i den relative fattigdomstærskel. Her bliver fattigdom defineret som ikke at kunne efterleve samfundets norm og levestandard, og derved tilskynder definitionen et socialt perspektiv. Denne begrebsdefinition lægger op til, at mennesket ikke kun har nogle fysiske basale behov, men at mennesket også har et grundlæggende behov for social inklusion og muligheden for at deltage på lige fod med andre på økonomisk og social vis i samfundet.

3.2.2 Operationalisering

Projektets fattigdomsforståelse tilskynder, at fattigdomsvurdering laves ud fra et subjektivt perspektiv, og at fattigdom ikke udelukkende vurderes ud fra objektive indikatorer. I undersøgelser, hvor der anvendes kvantitative metoder, er det væsentligt, at de teoretiske begreber, som statistikken vedrører, bliver nøje operationaliseret. Dette indebærer at omsætte, hvordan de teoretiske begreber gøres målbare, og hvad det er, man vil måle, veje eller tælle for at kunne sige noget om begrebet (Bøye 2003:7) (Monrad 2018).

For at måle, opspore og vurdere fattigdom hos et enkelt individ eller en familie kan der anvendes forskellige tilgange. Disse tilgange kan betragtes som værende på et spændingsfelt med yderpunkterne *monetær* og *ikke-monetær*, hvor disse yderpunkter siger noget om, hvilket udgangspunkt man vurderer fattigdommen ud fra.

Det *monetære* yderpunkt tager udgangspunkt i den finansielle og økonomiske situation. Her bliver der målt på individers og familiers månedlige eller årlige lønindkomst og andre goder. Det *ikke-monetære* yderpunkt tager udgangspunkt i, hvad individet eller familien har og *ikke* har, eller hvad de har mulighed for at tilegne sig, og hvad de ikke har mulighed for at tilegne sig ved brug af egne ressourcer (Ejrnæs, Hansen & Larsen 2015:56-68).

Der er fordele, ulemper og faldgruber ved opsporingstilgangene i begge disse yderpunkter. I de monetære tilgange kan der f.eks. være familier med relativt høj indkomst, som lever i fattigdom på grund af høje udgifter, ligesom der kan være familier med relativt lav indkomst, som ikke føler sig fattige på grund af f.eks. ejendom. Ved de ikke-monetære tilgange er en af de største ulemper, at den er tids- og ressourcekrævende, da den påskynder familiens subjektive beretning om deres situation. De monetære tilgange er derimod af mere objektiv karakter.

Den helhedsorienterede fattigdomsforståelse opfordrer til, at der tages udgangspunkt i de ikke-monetære fattigdomsindikatorer. Derved krediteres individets subjektive oplevelse som den

gyldige måleværdi, når der skal sættes en grænse for, hvem der er fattige, og hvem der ikke er fattige.

For projektets analyse betyder denne operationalisering, at alle dem, som har søgt om julehjælp, anskues som værende fattige. Det formodes, at de familier, som har søgt om julehjælp, oplever, at de er ramt af fattigdom, og at deres økonomiske ressourcer ikke strækker til at opretholde en hverdag i tråd med de samfundsmæssige forventninger.

4 Videnskabsteoretisk ståsted

Besvarelsen af projektets problemformulering vil blive udarbejdet med kritisk realisme som videnskabsteoretisk ståsted. Følgende afsnit indeholder en redegørelse for kritisk realisme samt argumentation for valget og anvendelsen af denne videnskabsteori i projektet.

Videnskabsteori anvendes som et redskab til at redegøre for og reflektere over projektets metodiske valg og de antagelser, som gør sig gældende for projektets genstandsfelt. Videnskabsteorien tydeliggør projektets opfattelse af verden og hvad der kendetegner mennesket og samfundet (*ontologi*), og den formidler, hvad der opfattes som sikker viden, og hvordan viden bedst kan tilvejebringes (*epistemologi*) (Olesen & Monrad 2018:22).

4.1 Kritisk realisme

Kritisk realisme er et relativt nyt videnskabsteoretisk perspektiv, som er formuleret af filosofen Roy Bhaskar, og tilbyder et særpræget perspektiv på videnskabelig viden og forholdet mellem de materielle og sociale verdener. Bhaskars arbejde bliver set som et forlig mellem positivisme og radikal konstruktivisme som forklaringsmodeller for videnskabelig praksis, idet det giver en mellemvej, der anerkender eksistensen af en objektiv virkelighed samtidig med, at det også erkender de sociale og kulturelle faktoreres rolle i at forme vores forståelse af den virkelighed (Buch-Hansen & Nielsen 2012:278).

I modsætning til positivismen, som ser verden som et lukket system, hvor årsag-virkning-forhold kan observeres direkte, ser kritiske realister den sociale verden som et åbent system, hvor fænomener ikke altid er direkte observerbare. Ligeledes afviser kritiske realister den postmodernistiske opfattelse af, at den sociale verden er fuldstændig socialt konstrueret, og foreslår i stedet, at der er en underliggende virkelighed, der eksisterer uafhængigt af vores viden om den (Juul & Pedersen 2012:408-409). Bhaskar hævder, at virkeligheden rummer nogle dybere lag, som ikke kan erfares ud fra et positivistisk empirisk standpunkt. Bhaskar sonderer

virkelighedens dybdedimension i tre domæner: det empiriske, det faktiske og det reale. Disse domæner kan med andre ord forklares som henholdsvis det, som erfares, det, som faktisk sker, og de bagvedliggende kræfter og strukturer, som frembringer det, som sker. Videnskaben handler her om at forbinde disse tre domæner og på den måde afdække de generative mekanismer bag de hændelser og fænomener, som opstår inden for virkelighedens rammer og som kan empirisk iagttages (Guul, Andersen, Stikling, Mikkelsen & Haubjerg 2012:129).

Den kritiske realisme bygger på en realistisk ontologi og insisterer på, at virkeligheden har dybdedimensioner. Kritiske realisters virkelighedsforståelse benægter, at virkeligheden kan reduceres til observerbare fænomener og begivenheder, men virkeligheden rummer derimod et dybere domæne med ikke-observerbare strukturer og mekanismer, som understøtter og forårsager virkelighedens fænomener og begivenheder. I den kritiske realismes virkelighedsbillede er det ikke kun de observerbare fænomener, som bliver taget i betragtning, men de underliggende strukturer og mekanismer, som forårsager disse fænomener, sættes især i fokus.

Den kritiske realismes epistemologiske standpunkt er, at videnskabelig viden er et socialt produkt og videnskab vil altid være relativ. I henhold til det ontologiske standpunkt har virkeligheden en dybdedimension, hvor strukturer og mekanismer komplekst spiller sammen i et åbent system, og derfor kan viden om virkeligheden umuligt præcist forudsige fremtiden. Derfor er videnskaben stort set begrænset til at fortolke og forklare eksisterende begivenheder og fænomener (Buch-Hansen & Nielsen 2012:284). Derudover vedstår kritisk realisme, at verden er større end vores viden om den (Buch-Hansen & Nielsen 2012:280). Dette kan med andre ord forklares som, at selvom der ikke findes viden om et fænomen, eller selvom et fænomen ikke lader sig måle i enheder og værdier, så er det ikke ensbetydende med, at det ikke eksisterer.

4.2 Retroduktion og abstraktion

I den kritiske realismes vidensproduktion spiller slutningsformene retroduktion og abstraktion en afgørende rolle (Buch-Hansen & Nielsen 2012:304-305). Retroduktion indebærer at bevæge sig fra det observerbare domæne af begivenheder til det uobserverbare domæne af strukturer og mekanismer, der genererer disse begivenheder. Denne proces med at bevæge sig bagud fra det empiriske til det reelle giver forskere mulighed for at afdække de dybtliggende årsagsmekanismer, der former sociale og naturlige fænomener.

Abstraktion er derimod processen med at identificere og isolere væsentlige træk ved et fænomen, mens de mindre relevante eller tilfældige aspekter ses bort fra. Denne kognitive proces er afgørende i kritisk realisme, da den gør det muligt for forskere at forstå de underliggende strukturer og generative mekanismer, der styrer verden, frem for blot at fokusere på de observerbare overfladebegivenheder.

Retroduktion og abstraktion er væsentlige værktøjer i kritisk realisme, hvor forskeren ved brug af kreativitet og forestillingsevne udvikler teorier og begreber om de generative mekanismer (Juul & Pedersen 2012:409). De giver forskere mulighed for at bevæge sig ud over det empiriske domæne og afdække de dybere årsagsstrukturer, der former sociale og naturlige fænomener. Og med disse værktøjer kan man opnå en mere omfattende forståelse af verden, der tager højde for kompleksiteten og dybden af sociale og naturlige processer, hvilket netop er den kritiske realismes opgave.

I analysen vil retroduktion og abstraktion være de værktøjer, som tages i anvendelse, når de kvantitative og kvalitative analyser sammenvæves. Ved hjælp af retroduktion vil analysen med afsæt i den kvantitative empiri bevæge sig fra det observerbare til de uobserverbare samfundsmæssige strukturer og mekanismer, hvor denne bevægelse vil understøttes af den kvalitative empiri. På den måde vil denne slutningsform bidrage til at afsløre de bagvedliggende generative mekanismer. Gennem abstraktion vil de mest fremtrædende mekanismer blive identificeret og isoleret, for derefter at blive undersøgt og understøttet empirisk i analysen.

5 Projektdesign

For at besvare projektets problemformulering er det væsentligt at konstruere et projektdesign, som vil bane vejen frem mod projektets konklusion. Projektdesignet vedrører, hvordan data vil blive konstrueret, hvilke metoder der anvendes, planlægning af analysestrategi og udvælgelse af teori osv. (Frederiksen 2018). At designe en undersøgelse indebærer adskillige tilvalg og fravalg, og dette afsnit vil indeholde en gennemgang af specialets projektdesign, hvor der samtidig vil blive argumenteret for tilvalg og fravalg i projektdesignet.

Projektdesignet konstrueres med udgangspunkt i problemformuleringen, og til nærværende projekts problemformulering finder jeg det nærliggende at anvende et projektdesign, som tager udgangspunkt i *mixed methods*-tilgangen. Denne tilgang tillader kombination af flere metoder, hvor det i dette projektdesign kommer til udtryk ved, at empiri med både kvantitativ og kvalitativ

karakter anvendes. Denne metodekombination er også udvalgt i tråd med den kritiske realisme (Juul & Pedersen 2012:408), hvor der både tages udgangspunkt i det, som åbenlyst ligger foran os (den kvantitative del), og hvor man ønsker at dykke dybere ned og få en forståelse for, hvad der rent faktisk ligger bag det, som er åbenlyst (den kvalitative del). I det følgende vil jeg komme nærmere ind på tilgangens teoretiske grundlag, og hvordan denne tilgang anvendes i projektets undersøgelsesdesign, som vil tage udgangspunkt i Creswells og Clarks (2011) synspunkter og konkrete vejledninger til mixed methods-undersøgelser.

5.1 Mixed Methods

Der findes et hav af definitioner og forståelser af, hvad mixed methods-tilgangen indebærer. Som tilgangens navn indikerer, indebærer tilgangen en kombination af mere end én metode, og metoder står her som et vidt begreb. Der kan nemlig være tale om metoder, forskningstyper, metodologier, tilslutningsformer osv. En overordnet definition på tilgangen er forsøgt formuleret af forskergruppen med Johnson, Onwuegbuzie og Turner (2007), hvor der tages hensyn til de mangfoldige muligheder bag tilgangen. Den lyder som følgende:

” Mixed methods research is the type of research in which a researcher or team of researchers combines elements of qualitative and quantitative research approaches (e.g., use of qualitative and quantitative viewpoints, data collection, analysis, inference techniques) for the purpose of breadth and depth of understanding and corroboration.” (Johnson, Onwuegbuzie & Turner 2007:123)

Til denne definition ønsker Creswell og Clark at indskyde de filosofiske erkendelser, som ligger bag anvendelsen af en kombinationstilgang, hvor de tilskynder at:

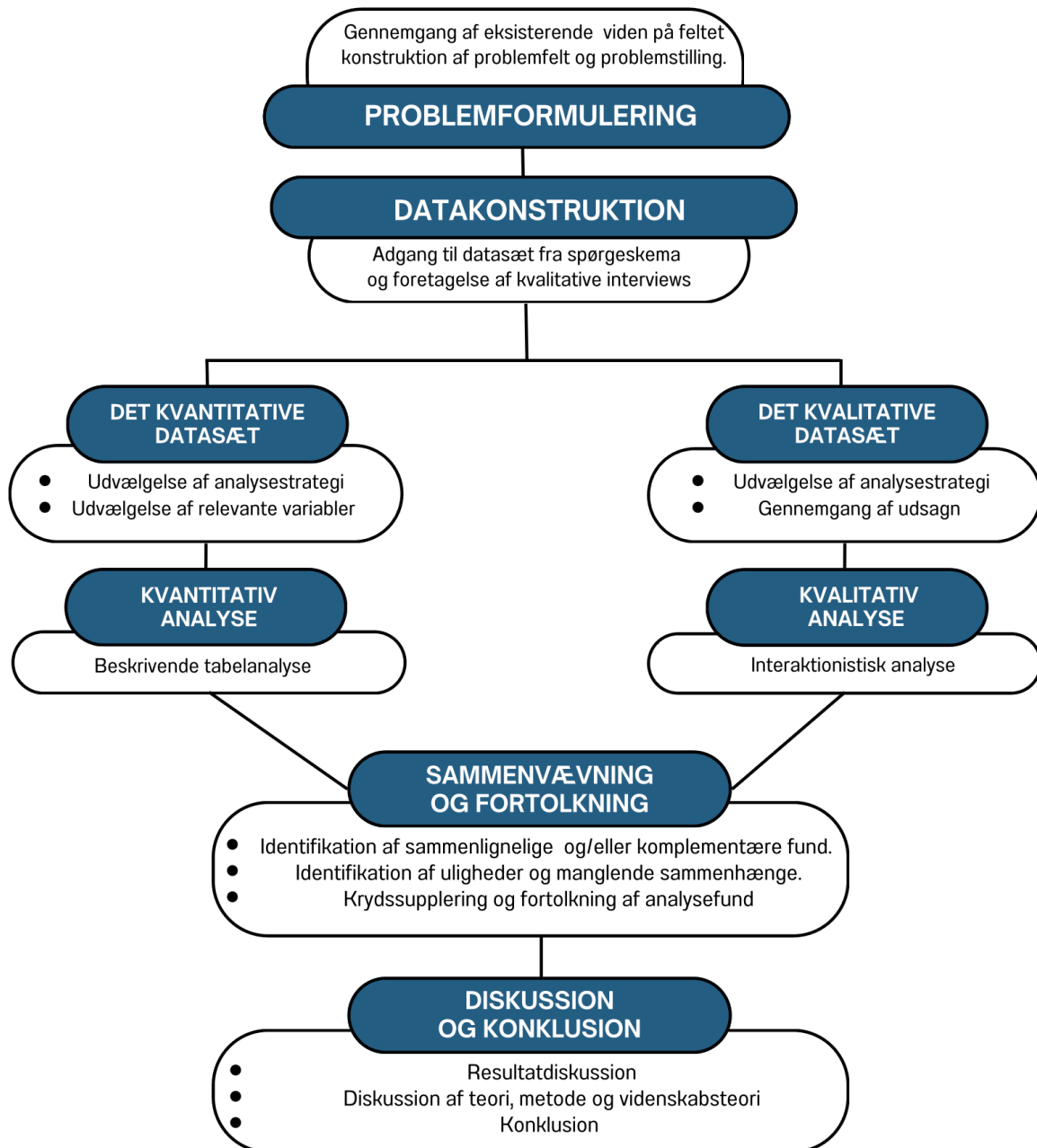
”... Its central premise is that the use of both quantitative and qualitative approaches, in combination, provides a better understanding of research problems than either approach alone.” (Creswell & Clark 2011:5)

Anvendelsen af mixed method åbner derfor op for vejen til en bred og dyb forståelse af projektets problemstilling - en forståelse, som ikke kan opnås ved udelukkende at anvende en kvantitativ tilgang eller en kvalitativ tilgang.

Projektets problemformulering tilskynder en undersøgelse af de fattige børnefamiliers kendetegn og de samfundsmæssige strukturer og dynamikker, som ligger bag denne fattigdom. Problemformuleringen består af to forskellige typer af spørgsmål, som i sig selv lægger op til en kombination af metoder, da anvendelsen af en enkelt metode ikke ville være tilstrækkelig til at besvare problemformuleringen. En undersøgelse af, hvad der karakteriserer fattigdomsramte børnefamilier på Færøerne, opfordrer til en kvantitativ tilgang, hvortil spørgsmålet om de samfundsmæssige strukturer og mekanismer ikke i lige så høj grad kan anfægtes med kvantitative metodologier. Her ville anvendelsen af en enkelt datakilde være utilstrækkelig til at besvare problemformuleringen, og for at kunne besvare problemformuleringen er der behov for at kombinere flere former for data.

Ifølge Creswell og Clark er der nogle former for mixed methods forskningsdesign, som hyppigt anvendes, hvor de forskellige designformer udvælges alt efter formålet. Det design, som konstruktionen af projektets undersøgelsesdesign vil tage udgangspunkt i, er *The Convergent Parallel Design* (herefter: det konvergerende design) (Creswell & Clark 2011:77-81). Oversat til dansk kan det forklares som et sammenvævende parallelt design, og dette indebærer, at både de kvantitative og de kvalitative data bliver konstrueret på samme tid, men at disse datasæt bliver behandlet og analyseret hver for sig, for siden at blive sammenvævet i en fælles analyse til slut. På denne måde vil metoderne blive anvendt som samtalepartnere og være i samspil med hinanden og vil komplementere hinanden (Creswell & Clark 2011:60). Formålet bag det konvergerende design er at opnå forskelligartet, men komplementerende data omkring det samme emne for at opnå en bedre forståelse af forskningsproblemet (Creswell & Clark 2011:77). Forventningerne til dette design er, at de kvantitative data kan give indsigt i områder, som de kvalitative data ikke formår at forklare, og omvendt at de kvalitative data kan supplere de kvantitative, hvor dybere indsigt mangler.

Figur 5.1 demonstrerer projektdesignet ved hjælp af et flowdiagram. I flowdiagrammet fremgår det, hvordan der tages udgangspunkt i et fælles problemfelt, en problemformulering og en datakonstruktion, hvor arbejdet derefter bliver opdelt, så de kvalitative og kvantitative data bliver bearbejdet og analyseret hver for sig. De to analyser bliver sammenvævet til én fælles analyse, og derefter kommer en fælles diskussion og konklusion.

Figur 5.1 Flowdiagram over projektdesignet.

5.2 Datakonstruktion og empirisk grundlag

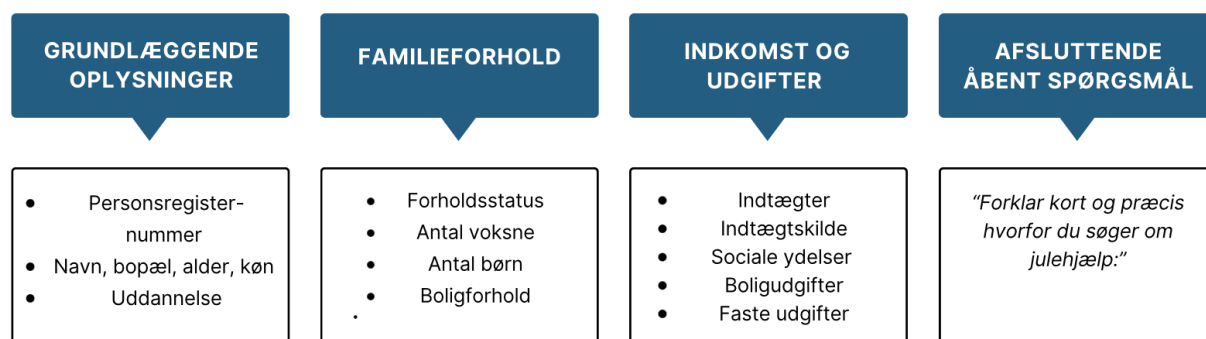
Det empiriske grundlag for analysen er spørgeskemadatasættet for ansøgninger til julehjælpen fra Barnabati i december 2023 og dertil to supplerende kvalitative enkeltpersonsinterviews. Spørgeskemaet leverer et rigt kvantitativt datasæt, som belyser ansøgernes karakteristiske træk,

som kommer til at indgå i den kvantitative empiri. I spørgeskemaet er der et afsluttende åbent spørgsmål, som lyder: *"Forklar kort og præcis, hvorfor du søger om julehjælp"*. Denne del af datasættet og to kvalitative enkeltpersonsinterviews vil indgå i den kvalitative empiri.

Projektets empiriske grundlag udgøres derfor af en datakonstruktion med både foreliggende data og forskergenererede data (Monrad 2018:192). Med en kombination af disse to dataformer formår jeg at konstruere et datasæt, som er bredt og indeholder mange informationer, som allerede er indsamlet, og hvortil der suppleres med egne konstruerede data i de dybdegående interviews.

5.2.1 Spørgeskema

Spørgeskemaet, som danner bunden for projektets empiri, var tilgængeligt på Barnabatis hjemmeside i perioden 1. - 7. december 2023. Denne datamatrice indeholder 395 respondenter, som har udfyldt spørgeskemaet via platformen *SurveyMonkey*. Mens spørgeskemavinduet var åbent, tilbød Barnabati vejledning til udfyldelse af spørgeskemaet over telefon mellem kl. 10-16 og kl. 19-21, Derudover var der ved hvert spørgsmål en besvarelsesvejledning. Spørgeskemaets spørgsmål kan opdeles i fire kategorier, som kan ses i figur 5.2 nedenfor:

Figur 5.2: De fire spørgsmålskategorier.

Ud fra de første tre spørgsmålskategorier vil der blive udvalgt spørgsmål, hvor respondenternes besvarelser vil udgøre variabler i den kvantitative analyse. Besvarelserne til spørgsmålet i den fjerde spørgsmålskategori vil indgå i den kvalitative empiri og analyse.

I spørgeskemaet skulle alle ansøgere give samtykke til databehandling og databearbejdning i henhold til GDPR, og derudover skulle der også gives samtykke til indhentning af data hos den

færøske skattestyrelse TAKS, for at de indsendte oplysninger kunne valideres, hvis det var nødvendigt.

Da spørgeskemaet og spørgsmålene er produceret på forhånd, har jeg ikke haft indflydelse på konstruktionen og spørgsmålsformuleringen. Dette er en af ulemperne ved at anvende foreliggende data, men det havde været urealistisk tids- og ressourcemæssigt for mig at konstruere mit eget spørgeskema, og få en lige så høj besvarelsesrate, som jeg har adgang til gennem det foreliggende spørgeskema.

Spørgsmålene i spørgeskemaet er formuleret på færøsk, og til anvendelsen i projektet har jeg oversat dem til dansk. Det samme gælder for det afsluttende åbne spørgsmål, hvor jeg har oversat respondenternes udsagn til dansk. For at sikre kvaliteten af oversættelsen er den blevet gennemgået af en medarbejder hos Barnabati. Dette har bidraget til at sikre pålidelighed og oprigtighed og har sikret, at oversættelsen i sig selv ikke indeholder en fortolkning.

Variable og enheder

Det er væsentligt at diskutere, hvad enhederne repræsenterer i en kvantitativ analyse (Gundelach 2013:22). I analysen af de kvantitative data repræsenterer en respondent en husholdning, hvilket betragtes som *en familie*, selvom det er et enkelt individ, der har udfyldt spørgeskemaet. I nogle tilfælde tager analysen udgangspunkt i husholdningens forsørgere, og i andre tilfælde tager analysen udgangspunkt i husholdningens børn, og i disse tilfælde understreges det eksplicit i analysen.

I kvantitative analyser er variable de grundlæggende byggesten, og en variabel er et udtryk for et fænomen, som varierer. Når man i den kvantitative undersøgelse ønsker at undersøge en variabel, er det væsentligt at overveje, hvordan variabelen kan og skal fortolkes – både af forskeren og af respondenterne. Der kan være fænomener, som opfattes og forstås forskelligt fra person til person, og det er ikke en selvfølge, at forskerens opfattelse af en variabel er den samme som respondentens. Derfor er det essentielt, at forskeren overvejer dette i formuleringen af spørgsmål og i operationaliseringen af variabelen (Gundelach 2013:24-27). I datamatricen, som er grundlaget for projektets empiri, har jeg ikke selv haft indflydelse på spørgsmålsformuleringerne og operationaliseringen af variable, som indgår i datamatricen. Dog er det væsentligt for analysens validitet, at variabelernes operationalisering og fortolkning overvejes, når de variable, som skal indgå i projektets empiri, udvælges.

Anvendte variabler

De variabler, som jeg har valgt at anvende i analysen, er gruppevariabler, som kan sige noget om ansøgerens og husholdningens karakteristika og deres position i samfundet eller relationer til andre (Gundelach 2013:27-29). Jeg har valgt variabler, som omhandler ansøgerens grundlæggende oplysninger, ansøgerens familieforhold og en variabel, som berører husholdningens indkomst. De variabler, som jeg har udvalgt, er fænomener, som jeg vurderer ikke har store fortolkningsudsving, og hvor flere af variablerne i datamatricen bliver udmålt via kategorier, som på forhånd er kategoriseret i spørgeskemaet.

Disse gruppevariabler bliver også kaldt for kategorivariable, som endvidere kan inddeles i *nominale variable* og *ordinale variable* (Hansen, Marckmann, Nørregård-Nielsen, Rosenmeier og Østergaard 2015:193). Skelnen mellem de nominale variabler og de ordinale variabler laves på baggrund af, hvordan kategorierne står i forhold til hinanden. Kategorierne i en nominal variabel har noget til fælles, men kan ikke sættes i rangorden eller i sig selv vejes op mod hinanden. Eksempler på nominale variabler i empiriens datamatrice er køn, bopælsområde og forholdsstatus. Ordinale variabler består derimod af kategorier, som står i en bestemt orden og i en rækkefølge. Eksempler på dette i datamatricen er alder og antal børn.

I tabellen nedenfor har jeg udspecificeret de variabler, som jeg har valgt at anvende i empirien. Til hver variabel tilhører et spørgsmål fra spørgeskemaet og de tilhørende svarmuligheder. Der skelnes imellem svarmulighed og svarkategori. Årsagen til denne skelnen er, at spørgeskemaet oprindeligt er konstrueret til et andet formål end dette projekts formål. Svarmulighederne er det, som fremstod i spørgeskemaet, og er det, som respondenterne har valgt. Svarkategorierne er derimod konstrueret til projektets analyse i tråd med projektets formål, og dette indebærer, at nogle spørgsmål vil blive anvendt i projektet til noget andet, end hensigten oprindeligt var. Som eksempel på dette er husholdningens antal børn: I spørgeskemaet skulle respondenterne angive, hvor mange børn han/hun/de har i aldersgruppen 0-13 år og i aldersgruppen 14-17 år, fordi aldersgrupperne har haft betydning for udstedelsen af julehjælp. Men i projektets analyse findes det ikke relevant hvilken aldersgruppe børnene er i, og derfor er svarkategorien rekonstrueret til at omfatte børn 0-17 år. En nærmere beskrivelse af alle de anvendte variabler kan læses i tabel 5.3 nedenfor.

Variabel	Spørgsmål	Svarmulighed	Svar-kategorier	
Alder	Hvornår er du født	Indtastning af fødselsdato i formatet DD/MM/YYYY	Udregning af respondentens fødselsdato ud fra fødselsdato pr. 1. december 2023	Ordinal variabel
Køn	Er du kvinde eller mand?	Valg imellem: Kvinde / Mand	Kvinde / Mand	Nominal variabel
Antal børn	Hvor mange børn har du i alderen 0-13 år? Hvor mange børn har du i alderen 14-17 år?	Indtastning af antal børn i intervallet 0-10 Indtastning af antal børn i intervallet 0-10	Sum af antal børn i begge aldersgrupper	Ordinal variabel
Bopæls-område	Hvad er din adresse?	Indtastning af fuld adresse	Manuel opdeling i bopælsområde ud fra den indtastede by/bygd	Nominal variabel
Boform	Hvordan bor du?	Valg imellem: i egen lejlighed / i eget hus / i lejlighed / på anden måde / gratis hos forældre	i egen lejlighed / i eget hus / i lejlighed / på anden måde / gratis hos forældre	Nominal variabel
Uddannelse	Hvad er dit højeste uddannelsesniveau?	Valg imellem: folkeskole / gymnasie / kort uddannelse / faglært / mellemlang uddannelse / lang uddannelse	folkeskole / gymnasie / kort uddannelse / faglært / mellemlang uddannelse / lang uddannelse	Ordinal variabel
Forholds-status	Hvad er dit forholdsstatus?	Valg imellem: enlig / ikke-enlig	enlig / ikke-enlig	Nominal variabel
Fattigdoms-varighed	Hvor ofte har i søgt om julehjælp før?	Valg imellem: Dette er... "første gang" / "anden gang" / "tredje gang eller flere"	Nyopstået / 1-2 år / 3 år eller mere	Ordinal variabel
Hovedindkomst-kilde	Hvad er din hovedindkomstkilde? Hvis "ikke-enlig": Hvad er din partners hovedindkomstkilde?	Valg imellem: det offentlige arbejdsmarked / det private arbejdsmarked / arbejdsløs / førtidspension / barselsdagpenge / sygemeldt / forsorg / uddannelsesstøtte / beskæftigelsesstøtte eller -tilskud / andet	det offentlige arbejdsmarked / det private arbejdsmarked / arbejdsløs / førtidspension / barselsdagpenge / sygemeldt / forsorg / uddannelsesstøtte / beskæftigelsesstøtte eller -tilskud / andet	Nominal variabel

Tabel 5.3: Oversigt over anvendte variabler

Ikke-anvendte variabler

Fra datamatricen har jeg fravalgt nogle variabler, som jeg ikke vurderer er gyldige og pålidelige nok til at anvende i analysen. Dette er variablerne, som vedrører familiens indkomst og udgifter og det endelige rådighedsbeløb. Ved den første gennemgang af denne del af datamatricen erfarede jeg, at der i besvarelsene ofte forekom usammenhængende angivelser, og at der var meget store variationer i respondenternes besvarelser. Blandt andet forekom det hyppigt, at respondentens angivne rådighedsbeløb ikke var i overensstemmelse med de angivne indtægter og udgifter, og der derfor angiveligt må være lavet en regnefejl et sted hos respondenterne, som jeg ikke har mulighed for at opspore i datamatricen. Desuden forekom det, at respondentens angivne indtægter eller udgifter er angivet som usandsynligt lave eller høje, hvor der formodes at der må være sket en tastefejl med et ciffer for meget eller for lidt.

Derfor har jeg været nødsaget til at undlade at inddrage disse variabler i analysen, selvom det ville være yderst interessant og relevant i tråd med projektets problemformulering. Denne usikkerhed kan, som nævnt ovenfor, være opstået på grund af noget så simpelt som udregnings- og tastefejl, men derudover kan der tænkes at være nogle andre faktorer, som spiller ind i usikkerheden. Da disse spørgsmål og variabler kræver nærmere eftertanke og bearbejdning, kan det være, at respondenterne i bund og grund ikke er i stand til at give et pålideligt svar. Her kan det for eksempel være, at lav uddannelse eller manglende flair for økonomiske beregninger spiller ind i besvarelsen, eller at respondenterne i det hele taget ikke har overblik over sin egen økonomi. Andre faktorer, som også kan spille ind, er *satisficing* og *social desirability*, som er fænomener, der kan forekomme i survey-undersøgelser, og som beskriver to måder, hvorpå respondenterne ikke besvarer spørgsmålene optimalt (Frederiksen, Gundelach og Nielsen 2017:175). Her er *satisficing* et fænomen, hvor respondenterne bruger en besvarelsesstrategi, hvor der ydes minimal indsats. Det kan for eksempel være, at respondenterne ikke tager sig den nødvendige tid til at tænke over sit svar eller til at genfinde erfaringer i hukommelsen. Da spørgsmålene om indtægter og udgifter skulle besvares, har det krævet, at respondenterne bruger tid på at gennemgå lønsedler og bankudskrifter og lave beregninger ud fra disse. Hvis respondenterne har ydet en minimal besvarelsesindsats, kan det være, at besvarelsene kun har taget udgangspunkt i respondenterne's hukommelse af indtægter og udgifter og derudover eventuelt udelukkende brug af hovedregning i stedet for lommeregner. Det andet fænomen, *social desirability*, er derimod en faktor, hvor respondenterne gør sig stor umage

for at fremstå som *normal* eller det, som *forventes*. Her kommer respondentens ønskede fremtrædning til at sætte præg på besvarelsen. Når en respondent har udfyldt spørgeskemaet, har det været med henblik på at søge om julehjælp, og det skal derfor overvejes, at respondenterne kan ønske at fremstå som fattig for at få julehjælp. Det formodes derfor, at et stærkt ønske om, at besvarelsen skal resultere i modtagelse af julehjælp, kan medføre, at respondenterne overdriver sin besvarelse om de økonomiske forhold i husholdningen.

I spørgeskemaets oprindelige anvendelse er der taget højde for disse usikkerheder i besvarelsenerne, hvor respondenterne skal give tilladelse til, at der kan indhentes informationer hos det færøske skattevæsen. I den praktiske anvendelse er der således indsamlet opfølgende informationer ved manglende overensstemmelse, enten ved at kontakte respondenterne via telefon eller ved at indhente informationer hos skattevæsenet. Til nærværende projekt har jeg kun fået tilladelse og adgang til spørgeskemadatatmatricen og ikke til det endelige bearbejdede data fra behandlingen af ansøgningerne. Den begrænsede tidsramme for nærværende projekt har ført til en prioritering, som resulterede i valget at undlade anvendelse af disse variabler. I stedet for at bruge tid og ressourcer på at validere og opløfte disse variabler har jeg valgt at sætte fokus på de foreliggende variabler fra datamatricen, som vurderes at være valide og brugbare.

5.2.2 Kvalitative interviews

Anden del af problemformuleringen lægger op til en kvalitativ tilgang, og derfor har jeg valgt at foretage kvalitative interviews for at få en dybere indsigt i de samfundsmæssige strukturer og mekanismer, som børnefamilier er underlagt på Færøerne. At foretage mine egne interviews indebærer, at jeg har haft mulighed for at konstruere spørgsmålene selv, i modsætning til det foreliggende data, som indgår i empirien, og som indeholder allerede konstruerede spørgsmål. Disse kvalitative interviews indgår således i projektets empiri som forskergeneret data.

At foretage kvalitative interviews er ifølge Steinar Kvale og Svend Brinkmann et håndværk, hvor der skal tages flere teoretiske og praktiske hensyn (Kvale & Brinkmann 2015:149). Foretagelsen af empiriens kvalitative interviews har været inspireret af Kvalets og Brinkmanns vejledning til kvalitative interviews med de syv interviewfaser, som er: *tematisering, design, interview, transskription, analyse, verifikation og rapportering* (ibid:149-369). Ud fra denne faseopdeling vil jeg nu, i en komprimeret form, gøre rede for, hvordan jeg har forholdt mig til forberedelsen, udøvelsen, behandlingen og anvendelsen af de kvalitative interviews.

Tematisering

Der findes ingen standardprocedure for udførelsen af kvalitative interviews, og dette er metodens fordel såvel som ulempe (Kvale & Brinkmann 2015:151). Når man vælger at anvende denne metode som en del af sin undersøgelse, er det derfor væsentligt at overveje hvordan metoden vil eller kan bidrage til at nå projektets formål og besvarelsen af problemformuleringen. I nærværende projekt har jeg valgt at anvende den kvalitative interviewmetode som en del af et mixed-methods forskningsdesign, og dette valg er taget med udgangspunkt i det forarbejde, som har fundet sted i projektets problemfelt, problemstilling og problemformulering. Tematiseringen af en interviewundersøgelse indebærer nemlig formuleringen af forskningsspørgsmål og en afklaring af problemfeltet. Denne fase er derfor allerede fuldstændt i projektets afsnit indtil nu.

Design

Designet af interviewundersøgelsen indebærer en overordnet planlægning af, hvordan undersøgelsen skal foregå. Her skal der overvejes blandt andet, hvor meget tid man har, antal af informanter og hvordan man vil rekruttere informanter. Dette projekts interview vil blive foretaget som en-til-en-interview, hvor informanten er del af en børnefamilie, som lever i fattigdom. Der er ikke noget krav om, at informanten indgår i det kvantitative datasæt, ligeledes stilles der ikke krav til, at de nogensinde skal have søgt om julehjælp. Hvordan fattigdom defineres, har jeg valgt at lade være op til den enkelte, som ønskede at stille op til interviewet.

Interviewene indgår i empirien i forlængelse af det kvalitative datasæt fra spørgeskemaet. Jeg stræbte efter at udføre 3-4 interviews, men formåede dog kun at rekruttere to informanter, hvilket resulterede i udførelsen af to enkeltpersonsinterviews.

Interviewundersøgelsen er både begrænset af tid og ressourcer. Der er en tidsbegrænsning på projektet, de foretagne interviews skal transskriberes, og der skal sættes tilstrækkelig tid af til selve analysen. Desuden er det en forudsætning for at lave interviews, at der er informanter, som gerne vil stille op til et forskningsinterview. For at rekruttere informanter til mine interviews valgte jeg at bruge Barnabati som gatekeeper. En gatekeeper er nogen som sidder i en specifik position, der giver mulighed for at formidle kontakt til en ønsket målgruppe (Olesen & Monrad 2018:237). Da Barnabati er en organisation, som jævnligt har kontakt til min informantmålgruppe, vurderede jeg, at det ville være den nemmeste måde at række ud til målgruppen. Organisationen gik med til at

lave et opslag for mig på sin Facebook-side, som de også ville reklamere for igennem Meta. Organisationen har 10.896 følgere på Facebook, og i opslaget blev der opmuntret til videredeling af opslaget. Opslaget havde den 23. august fået 62 delinger og var ifølge Meta nået ud til ca. 11.518 brugere på Færøerne.

Interviews

Til mine interviews havde jeg formuleret spørgsmål i en interviewguide, som jeg ville forsøge at holde mig til under interviewet. Denne interviewguide var et redskab, hvis formål var at sikre at interviewet blev holdt på sporet, og samtidig sikre, at interviewet ville komme ind på nogle punkter som var relevante for problemformuleringen. Inden jeg formulerede disse spørgsmål, havde jeg på forhånd gennemlæst det kvalitative datasæt fra spørgeskemaet for at have dannet mig et billede af de fattige børnefamiliers hverdag, og derfor blev spørgsmålene også formuleret ud fra det foreløbige billede, som jeg havde dannet mig. Spørgsmålene og interviewguiden kan læses i bilag A.

Jeg startede mine interviews med en kort præsentation af mig selv og en redegørelse af formålet med interviewet. Jeg havde udformet og formuleret en samtykkeerklæring, som jeg ønskede at, informanten underskrev, før interviewet gik i gang. I samtykkeerklæringen havde jeg udtrykt, hvad interviewets formål var, hvordan anonymiseringen af udsagn ville foregå, at de kunne trække deres samtykke tilbage, og hvordan det kunne gøres. Derudover spurgte jeg om tilladelse til at lave en lydoptagelse af interviewet med henblik på at transskribere det bagefter. Begge informanter skrev under samtykkeerklæringen og tillod lydoptagelse.

I interviewsituationer opstår der en asymmetri i magten i relationen mellem forskeren og informanten (Olesen & Monrad 2018:237). For at forsøge at bryde med denne asymmetri startede jeg interviewet med at understrege, at de ikke skulle føle, at de skulle bevise og forklare, hvordan de er fattige. Jeg forklarede, hvordan der er forskellige måder at definere fattigdom, og at jeg til interviewet har forkastet disse typiske definitionsmetoder og kun vil forholde mig til informantens subjektive opfattelse af at være fattig. Jeg havde en forventning om, at denne erklæring ville gøre, at informanten ville føle sig tryk ved at ytre sine holdninger og oplevelser. Derudover ville denne erklæring også bane vejen for, at interviewets fokus ville flytte sig væk fra den økonomiske karakter, som ofte behersker fattigdomsdiskursen, og i stedet ville blive rettet mod informantens hverdagsoplevelser af samfundets strukturelle mekanismer.

Informanterne fik selv lov til at vælge lokationen for interviewet. Jeg ønskede at udvise fleksibilitet på dette punkt, da det havde stor betydning for interviewets udfald, at informanterne kunne føle sig trygge, og at deltagelsen ikke på nogen måde skulle være en belastning, eksempelvis ved lange køredistancer. Jeg tilbød, at interviewet kunne finde sted i informantens eget hjem eller et andet sted efter deres ønske, med det forslag, at det kunne finde sted i et lokale i Barnabatis kontorbygning, som ligger centralt i hovedstaden. Det ene interview fandt sted i Barnabatis kontorlokale, og det andet interview fandt sted i informantens hjem.

Transskription

Interviewene er transskriberet af mig selv ud fra lydoptagelsen fra interviewene. Lydoptagelserne er transskriberet ordret, hvor fyldord dog er undladt, der hvor det vurderes, at de ikke har nogen betydning for helheden. Derudover har jeg noteret bemærkninger omkring interviewsituationen, eksempelvis der hvor informanten griner eller er berørt.

Interviewene er foretaget på færøsk, og hele transskriberingen er derfor også lavet på det færøske sprog. For at transskriberingen skal kunne indgå som empiri i nærværende projekt, har det været nødvendigt med en oversættelse til dansk. Oversættelse af tekster kan være meget ressourcekrævende, og derfor har jeg valgt kun at oversætte de udsnit, som jeg vurderede kunne bidrage til en besvarelse af problemformuleringen. I det hele taget kan oversættelse betragtes som en videnskab for sig selv og er nødvendigvis ikke noget, som tilhører den videnskabelige interviewmetode. Jeg har valgt at oversætte empirien selv, hvor jeg også har fået hjælp af en medarbejder hos Barnabati til at gennemgå mine oversættelser for at sikre, at noget ikke er gået tabt i oversættelsen, eller at oversættelsen er for fortolkende.

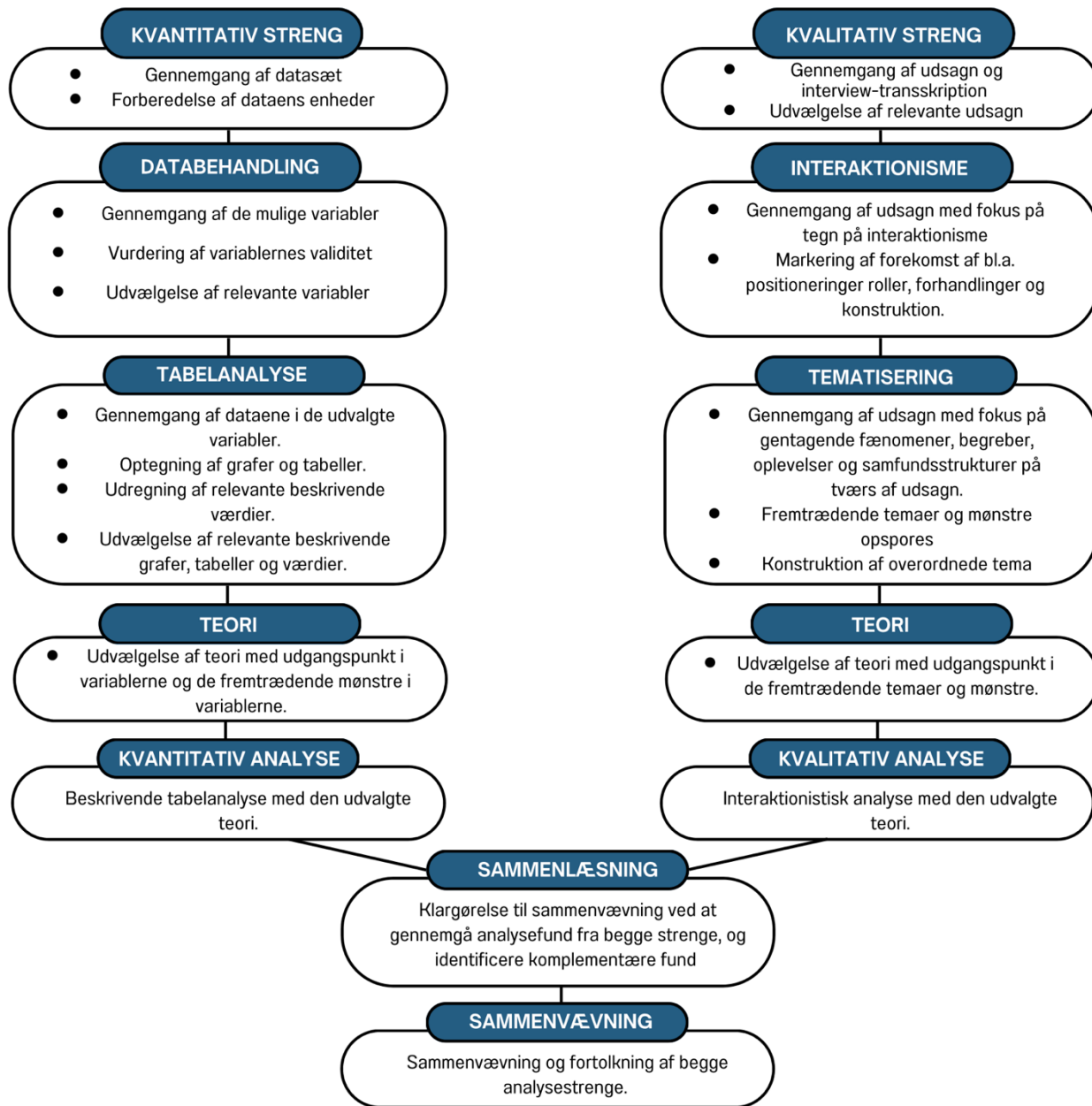
De sidste tre faser

I henhold til interviewets syv faser er projektet nu nået til de sidste tre faser, som er analyse, verifikation og rapportering. Resten af projektet udgør netop disse tre faser. Den første af de tre er analyse, og her vil jeg først gøre rede for projektets analysestrategi og de teorier, som vil spille sammen med empirien i analysen. Derefter kommer selve analysen, som er opdelt i tre dele. Verifikation af metoden vil blive bearbejdet i diskussionsafsnittet, hvor jeg vil diskutere hele projektdesignets styrker og svagheder, og afslutningsvis vil konklusionen rapportere projektets fund og en besvarelse af problemformuleringen.

5.3 Analysestrategi

I henhold til det konvergente design vil begge datastrengene blive behandlet og analyseret samtidig, men hver for sig, for derefter at blive sammenvævet. Det kan være udfordrende at skulle bearbejde data af forskellig karakter med det formål at forene dem med en sammenvævning (Creswell & Clark 2011:80). Derfor er det vigtigt at tage hensyn til dette i analysestrategien, hvor analysestrengene skal bearbejdes på en måde, der faciliterer sammenvævningen.

Her vil der først blive lavet to separate analyser – en af den kvantitative streng og en af den kvalitative streng. Efterfølgende vil disse to analyser blive sammenvævet i en fælles analyse. Til den kvantitative analyse vil deskriptiv statistik blive anvendt som analysestrategi, og den kvalitative analyse vil blive lavet med en interaktionistisk analysetilgang. Begge analysestrengene vil blive analyseret med teori, som er udvalgt ud fra empiriens temaer og mønstre. I figur 5.4 nedenfor er der lavet et flowdiagram af projektets analysestrategi med overordnede punkter og en kort beskrivelse af punkterne. I de følgende afsnit vil jeg komme nærmere ind på henholdsvis den deskriptive statistik, den interaktionistiske analyse, sammenvævningsstrategien og anvendelsen af teori:

Figur 5.4: Flowdiagram over analysestrategi.

5.3.1 Tabelanalyse

Den kvantitative analyse vil tage form i både univariate og bivariate analyser. Den univariate analyse indebærer, at variabler bliver studeret og forklaret enkeltvis, og denne analyseform bidrager derfor med beskrivelser af de enkelte variabler. Den univariate analyse er i stand til at beskrive tendenser og spredning inden for den givne variabel (Gundelach 2013:21-44) (Boolsen

& Lindermann 2008:165). Denne analysestrategi til den kvantitative empiri er udvalgt i tråd med problemformuleringen, som lægger op til en undersøgelse af karakteristiske træk blandt de fattige børnefamilier, som søger om julehjælp.

For at få en dybere indsigt i det kvantitative data og for at undersøge sammenhænge mellem datamatricens variabler, vil der blive lavet tabelanalyse ved udvalgte variabler. Tabelanalysen er en bivariat analyse og indebærer, at to variabler undersøges på samme tid med det formål at undersøge, om de er forbundne eller afhængige af hinanden (Gundelach 2013:45-69) (Boolsen & Lindermann 2008:166). Det vil sige, at man undersøger, om en ændring i den ene variabel resulterer i en ændring i den anden variabel. Her skelnes der mellem afhængige og uafhængige variabler, og ved denne skelnen tages der stilling til kausalitetsretning. Den uafhængige variabel ansues som *årsagen*, og den afhængige variabel ansues som *effekten* (Gundelach 2013:58). Tabelanalysen anvendes til at beskrive de sammenhænge, som findes i datamatricen mellem fattigdomsvarigheden og de andre variabler, hvor fattigdomsvarigheden ansues som den uafhængige variabel. Dette analysepunkt vil bidrage med en betænkning om de generative mekanismer bag fattigdom blandt færøske børnefamilier.

5.3.2 Interaktionistisk analyse

Til den kvalitative analyse har jeg valgt at anvende en interaktionistisk analysestrategi. Det interaktionistiske perspektiv læner sig op ad en konstruktivistisk tænkemåde og fordrer, at enhver betydning af en given handling eller et givet fænomen skabes i interaktionen mellem mennesker eller mellem mennesker og ting. Med interaktionisme fokuseres der på studiet af menneskelig adfærd og rollen af sociale interaktioner i formningen af individers forståelse af verden (Järvinen 2005:9-26).

I det interaktionistiske perspektiv, hvor man fokuserer på menneskers sociale samhandlinger, er det især Georg Herbert Meads rammeværk omkring den symbolske interaktionisme, som ligger til grund for forståelsen af samhandlingerne (Järvinen 2017:159). Symbolsk interaktionisme foreslår, at individer fortolker og tilskriver betydning til begivenheder gennem et komplekst symbolsystem. Disse symboler, som opstår og udvikler sig gennem social interaktion, danner grundlaget for menneskers forståelse af sig selv og samfundet. Ifølge symbolsk interaktionisme bestemmes menneskelig adfærd ikke kun af eksterne stimuli eller interne drivkræfter, men derimod af de betydninger, som individer tilskriver disse stimuli, og de handlinger, de vælger at foretage

baseret på disse betydninger (Sandstrom 2008:1-3). Med det symbolsk-interaktionistiske rammeværk udforskes, hvordan mennesker skaber mening under sociale interaktioner, hvordan de konstruerer deres identiteter, og hvordan de definerer situationer af fælles tilstedeværelse med andre. Der anerkendes også, at mennesker handler baseret på, hvordan de definerer bestemte situationer.

Denne strategi opfordrer til en analyse af den kvalitative empiri, hvor der især lægges vægt på informanternes sociale samhandling og deres egne opfattelser af sig selv i forhold til omverdenen. Den konstruktivistisk-interaktionistiske begrebsramme har været betydningsfuld i kvalitative analyser siden 1990'erne, i studier hvor fokus er på sociale afvigelser (Järvinen 2017:171). Begrebsrammen vil fodre min analyse med analytiske begreber såsom stigma, identiteter og sociale roller. Disse begreber vil jeg komme nærmere ind på, når de anvendes i analysen.

5.3.3 Sammenvævningen

Formålet med den sammenvævede analyse er at finde ud af, på hvilken måde de analytiske fund fra begge strenge kan understøtte eller modsige hinanden. Det er især i sammenvævningen, at retroduktion og abstraktion, i henhold til den kritiske realisme, kommer i spil som slutningsform.

I den kritiske realisme anskues virkelighedens dybdedimension som eksisterende i tre domæner (se afsnit 4.1), hvor analysen før sammenvævningen forholder sig til de to domæner, *det faktiske* og *det empiriske*. Under sammenvævningen bevæger analysen sig til det tredje domæne, *det reale*, ved at dykke dybere ned i det faktiske og empiriske og afsløre de bagvedliggende samfundsmæssige kræfter, som er i spil. Således vil analysen her forsøge at bevæge sig fra det observerbare til det uobserverbare.

5.3.4 Anvendelse af teori

Projektets formål er at generere ny empirisk viden om fattigdomsramte børnefamilier på Færøerne, og analysens videnskabelige fortolkning vil tage afsæt i teoretiske begreber. Teorien anvendes som en ressource til at få en bedre forståelse af de empiriske fund og fungerer som et støttende redskab til analyse og fortolkning af empirien. Dette indebærer, at den udvalgte teori bidrager med begreber og forståelsesrammer, som understøtter empirien (Olesen 2018:200).

Teorien er udvalgt ud fra en bottom-up-tilgang, som er inspireret af den induktive analysetradition. Den induktive analysetradition er også kendt som empiridrevet analysestrategi,

hvor det er empirien, der styrer analysen, og hvor man leder efter mønstre, temaer og kategorier, som udspringer af empirien (Sprogø og Brandi 2019:154). De teorier, som anvendes som redskaber i analysen, er udvalgt ud fra de fremtrædende mønstre i empirien. Det næste afsnit indeholder en gennemgang af de udvalgte teorier, som vil indgå i analysen.

6 Teoretisk begrebsramme

De teorier, som er udvalgt til analysen af projektets empiri, konstruerer analysens teoretiske begrebsramme. Denne består af en bred vifte af sociologiske teorier, som på forskellig vis vil understøtte eller forklare de empiriske fund. I dette afsnit vil jeg gennemgå de teoretiske begreber, som sættes i spil i projektets analyse. Gennemgangen af den teoretiske begrebsramme udgør en kort introduktion til teoriens ophav og en kort redegørelse for begreberne. Begreberne vil blive yderligere uddybet under anvendelsen i analysen.

6.1 Interaktion og social identitet

Erving Goffman var en indflydelsesrig sociolog i 1960'erne og 1970'erne, og han betragtes som en af de vigtigste sociologer i det 20. århundrede. Goffman er bedst kendt for at have banet vejen for det dramaturgiske perspektiv inden for sociologi, hvor han bruger teatret som en metafor til at forstå sociale interaktioner. Han hævdede, at individer præsenterer omhyggeligt tilpassede versioner af sig selv i hverdagen, ligesom skuespillere på en scene. Derudover har Goffman udforsket begreberne stigma og sociale identiteter, som vedrører samfundets forventninger, normer og kategorier.

Goffmans dramaturgiske teori tilbyder en begrebsramme til at analysere social interaktion gennem en teatermetafor. Her hævder Goffman, at individer er som skuespillere på en scene, der konstant håndterer de indtryk, de giver, for at kontrollere, hvordan andre opfatter dem. Ansigt (face) og ansigtsarbejde (facework) er centrale begreber i Goffmans dramaturgiske teori, der er tæt knyttet til indtrykshåndtering. Ansigtet refererer til den positive sociale værdi, et individ hævder for sig selv under en bestemt social interaktion. Det er det billede, individet ønsker, at andre skal acceptere og tro på. Ansigtsarbejde omfatter de handlinger, der foretages med henblik på at opretholde ens eget ansigt og andres ansigt. Det er den indsats, der lægges i at sikre, at interaktionerne forløber glat, og at alles ønskede sociale identiteter opretholdes. Disse begreber åbner op for en analyse af,

hvordan individer strategisk præsenterer sig selv i forskellige sociale situationer for at opnå ønskede resultater (Järvinen 2005) (Kristiansen & Poder 2020:244).

Goffmans teori om stigma og sociale identiteter bidrager med en begrebsramme til at forstå, hvordan individer, der kæmper for at leve op til samfundets forventninger til levestandard, kan opleve stigmatisering og social eksklusion. I samfundet etableres der normer og forventninger, og disse former en virtuel social identitet, som repræsenterer, hvordan individer bør leve og præsentere sig selv. Det forekommer dog, at individernes sociale identitet ikke stemmer overens med den virtuelle sociale identitet – og det er her, at stigmatisering finder sted. Goffman hævder, at stigmatisering er en social proces, hvor individets sociale identitet ødelægges som følge af omgivelsernes kategorisering og bedømmelse (Mik-Meyer & Villadsen 2007:150). Stigmatiseringen medfører, at omgivelserne opfatter personen som i besiddelse af andre negative egenskaber og træk end dem, der til at starte med udløste stigmatiseringen. Det stigmatiserede individ tilskrives dog handlemuligheder for at håndtere stigmaet. Individet kan forsøge at skjule de stigmatiserende egenskaber, individet kan trække sig tilbage fra sociale interaktioner for at undgå yderligere bedømmelse, eller individet kan udfordre samfundets normer og forventninger (Jacobsen & Kristiansen 2020:149).

6.2 Kapitaler og doxa

Pierre Bourdieu var en fremtrædende fransk sociolog, antropolog og filosof. Hans arbejde understregede sociale strukturers rolle i at forme individuel adfærd og overbevisninger. Bourdieu er bedst kendt for sine begreber habitus, felt og kapital, som han brugte til at forklare social reproduktion og ulighed. Denne sociologiske teori giver en omfattende ramme til at forstå dynamikken i social ulighed. I kernen af hans teori findes de indbyrdes relaterede begreber kapital og doxa, som samlet kan forklare, hvordan sociale strukturer og individuel handlekraft interagerer for at reproducere mønstre af ulighed. Bourdieus teoretiske ramme tilbyder en stærk linse til at forstå de komplekse og mangefacetterede mekanismer, hvormed social ulighed produceres og opretholdes i samfundet (Mik-Meyer & Villadsen 2007:153).

Bourdieu identificerer fire centrale former for kapital – økonomisk, kulturel, social og symbolsk – som individer og grupper besidder og anvender for at navigere i den sociale verden. Økonomisk kapital refererer til materiel rigdom og ressourcer, mens kulturel kapital omfatter ens fortrolighed med dominerende kulturelle normer og praksisser. Social kapital opstår fra ens netværk af sociale

relationer, mens symbolsk kapital vedrører anerkendelse og prestige forbundet med visse former for kapital (Mik-Meyer & Villadsen 2007:154). Den ulige fordeling af kapital er en nøgelfaktor i social ulighed. Dem med større adgang til økonomisk, kulturel, social og symbolsk kapital er i stand til at udnytte disse ressourcer for at opretholde deres privilegerede position, mens dem med begrænset kapital står over for betydelige barrierer for at få adgang til muligheder og forbedring inden for de sociale hierarkier.

Doxa refererer til de antagelser og overbevisninger, som tages for givet, og ligger til grund for en bestemt social orden. Doxa er den almengyldige opfattelse, der former parametrene for, hvad der betragtes som normalt eller naturligt inden for et givet socialt felt. Doxa medvirker til at legitimere og reproducere eksisterende magtstrukturer, hvilket gør dem usynlige for dem, der opererer inden for dem. Begrebet doxa er afgørende for at forstå, hvordan social ulighed legitimeres og reproduceres. De antagelser og overbevisninger, som tages for givet og ligger til grund for de sociale felter, tjener til at naturalisere eksisterende magtstrukturer, hvilket gør dem usynlige og immune over for kritik. Dette skjuler de strukturelle kræfter, der giver anledning til ulighed og placerer i stedet ansvaret på individer for at lykkes inden for det eksisterende system (ibid.).

6.3 Rational choice

Oprindelsen til det teoretiske begreb *rational choice* kan spores tilbage til arbejdet hos økonomer og spilteoretikere, der forsøgte at modellere og forudsige økonomisk og strategisk beslutningstagning. Sociologen James S. Coleman udarbejdede en begrebsforståelse af *rational choice*, der tillod anvendelse af begrebet inden for sociologiens område, hvor det kunne kaste lys over sociale fænomener så som ulighed og fattigdom.

Rational choice som et teoretisk begreb giver en ramme for at forstå menneskelig adfærd gennem individuel beslutningstagning. Teorien hævder, at individer træffer valg baseret på en omhyggelig vurdering af omkostningerne og fordelene ved deres handlinger, med det mål at maksimere deres ønskede resultater. Denne rationelle beslutningsproces er forankret i antagelsen om, at mennesker besidder de kognitive evner til nøjagtigt at vurdere den tilgængelige information og muligheder og derefter træffe det mest fordelagtige valg (Hagen 2020:258).

Den centrale præmis for *rational choice* er, at individer træffer beslutninger ved at veje de potentielle omkostninger og fordele ved deres handlinger, med det formål at maksimere deres

personlige nytte eller tilfredshed. Denne beslutningsproces antages at være styret af et sæt præferencer, som er stabile og konsistente, og en tro på, at den valgte handling vil føre til det ønskede resultat. Den teoretiske ramme hævder, at individer antages at have et sæt stabile præferencer, som guider deres beslutningsproces. De antages at have de kognitive evner til nøjagtigt at vurdere den tilgængelige information og muligheder og at træffe valg, der vil maksimere deres personlige nytte eller tilfredshed (ibid.).

6.4 Velfærd og behov

Erik Allardt er en fremtrædende finsk sociolog, som har udviklet et omfattende teoretisk rammeværk for at forstå begrebet velfærd og menneskelige behov (Christensen 2023). Allardts rammeværk understreger vigtigheden af at anerkende både objektive og subjektive aspekter af menneskelig trivsel, og går ud over det traditionelle fokus på materielle levevilkår. Erik Allardts teoretiske begreber er allerede taget i anvendelse i redegørelsen for projektets problemforståelse (se afsnit 2.2), og vil i analysen bidrage med en teoretisk forståelse af børnefamiliernes behov.

Allardts tilgang er almindeligvis kendt som "have, elske og være" modellen og identificerer tre kernekategorier af menneskelige behov: materielle/økonomiske behov, sociale behov og behov for selvrealisering. *At have*-dimensionen refererer til de materielle betingelser, der er nødvendige for en anstændig levestandard, såsom indkomst, bolig og adgang til ressourcer. *At elske*-dimensionen omfatter behovet for sociale relationer, tilhørsforhold og samfundsintegration, mens *at være*-dimensionen repræsenterer behovet for personlig vækst, selvudfoldelse og deltagelse i samfundet (ibid.).

Allardts rammeværk er forankret i forståelsen af, at menneskelig trivsel er multi-dimensional og omfatter både objektive og subjektive aspekter. Den objektive dimension inkluderer målbare indikatorer for levevilkår såsom indkomst, adgang til sundhedspleje og uddannelse. Den subjektive dimension fokuserer derimod på individers opfattelser og oplevelser af deres egen trivsel, herunder deres følelse af opfyldelse, tilfredshed og livskvalitet. Ved at overveje både objektive og subjektive dimensioner giver Allardts rammeværk en holistisk tilgang til at forstå menneskelige behov og trivsel.

7 Analyse

Specialets analyse er delt op i tre afsnit. Det første afsnit indeholder univariate og bivariate analyser af den kvantitative empiri, mens andet afsnit indeholder en interaktionistisk analyse af den kvalitative empiri. Disse to første afsnit vil indgå som elementer i besvarelsen af problemformuleringen. Den kvantitative analyse vil have større fokus på det første led: *"Hvad karakteriserer de færøske børnefamilier, som søger om julehjælp fra Barnabati?"*, mens den kvalitative analyse vil have større fokus på andet led: *"Hvordan påvirker og opretholder samfundets struktur og samfundets mekanismer fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne?"*. Begge analysedele vil trække tråde til hinanden, og i tredje analyseafsnit vil analysernes komplementære fund blive sammenvævet for at opnå en mere dybdegående besvarelse af begge led i problemformuleringen.

7.1 Kvantitativ analyse

Den kvantitative analyse foretages i to dele, hvor den ene del består af univariate analyser og den anden del består af bivariate analyser. Disse to kvantitative analyseformer tjener hver sit formål og bidrager samlet til en beskrivelse af tendenser og sammenhænge i de udvalgte variabler.

7.1.1 Univariat analyse

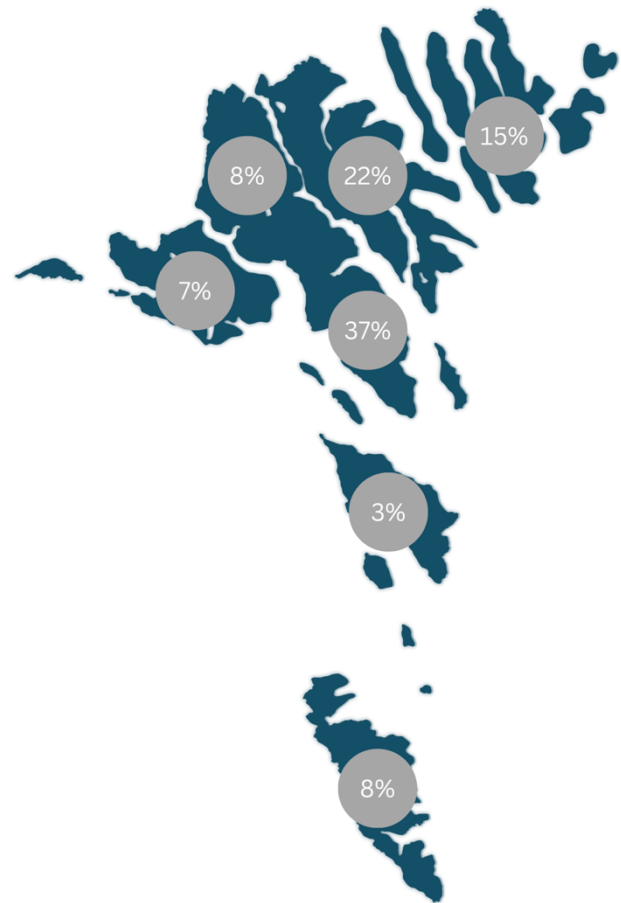
Ved anvendelse af univariat analyse undersøges én variabel ad gangen, hvor man interesserer sig for de centrale tendenser og spredningen af respondenterne inden for de givne kategorier (Boolsen & Lindermann 2008:165). I metodeafsnittet har jeg redegjort for de udvalgte variabler, som vil indgå i den kvantitative analyse. Under analysen vil jeg komme nærmere ind på operationaliseringen af variablerne, og hvordan operationaliseringen fordrer variabernes anvendelse i analysen. Den univariate analyse fremstår i tre dele: de demografiske karakteristika, de familiære karakteristika og de individuelle karakteristika.

Geografiske karakteristika

Det er af interesse at nærstudere spredningen af de fattigdomsramte børnefamilier på landsplan. Ved hjælp af bopælsvariablen kan datamatricens respondenter deles op i bopælsområder på Færøerne. Opdelingen i bopælsområder er lavet ud fra den demografiske opdeling, som anvendes

hos den centrale myndighed for færøsk statistik, Hagstova Føroya, hvor Færøerne deles op i syv områder. Figur A til højre viser, hvordan empiriens børnefamilier fordeles over Færøerne, opdelt i de syv områder:

Som det fremgår af figuren, er det mest repræsenterede landområde oppe på 37 % i forhold til det laveste, som er på 3 %. Disse tal antages at være stærkt prægede af, at der ikke er lige så høj befolkningstæthed i alle områder. Det ville nemlig være forventeligt, at der eksisterer flere fattigdomsramte børnefamilier i de mest tætbefolkede områder. Derfor er det relevant at se antallet af børnefamilier i relation til befolkningstætheden i det pågældende område.

Figur A: Børnefamilier fordelt på bopælsområde i %. N=395.

I tabel A nedenfor forsøges det at få et billede af, hvor mange fattigdomsramte børnefamilier der bor i hvert område i forhold til den totale mængde af børnefamilier i det gældende område. Ved at lave et dataudtræk fra Hagstova Føroya, den centrale myndighed for færøsk statistik, kan jeg sætte min empiri op imod statistikken for at få et billede af, hvor stor en andel af min empiri er i forhold til den samlede mængde af børnefamilier i området. Ud fra tabel A er der udarbejdet en ny figur (figur B), som illustrerer, hvor mange børnefamilier der indgår i empirien i forhold til totalen af børnefamilierne i hvert område:

Område	Antal ansøgninger	Antal børnefamilier i området*	%
Eysturoy	87	1528	6%
Norðoyggjar	59	727	8%
Norðurstreymoy	31	500	6%
Sandoy	13	124	10%
Suðuroy	32	517	6%
Suðurstreymoy	147	2771	5%
Vágoy	26	438	6%
Total	395	6605	6%

*pr. december 2023 ifølge Hagstova Føroya

Tabel A: Antal ansøgninger fordelt over bopælsområde, sammenlignet med totalantal børnefamilier i området, og derefter beregnet i %.

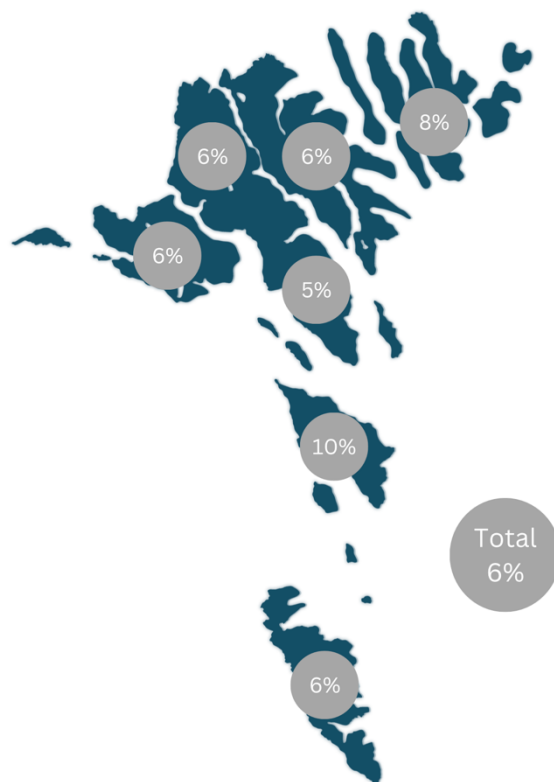
Tabel A og figur B giver et billede af, hvor stor en procentandel af børnefamilierne i hvert område der indgår i projektets empiri. Denne analyse formidler således, hvor stor en procentdel af børnefamilierne lever i fattigdom. Med andre ord kan denne formidling beskrives som en formidling af fattigdomsraten blandt børnefamilier.

Som tabel A og figur B illustrerer, er det 6 % af børnefamilierne på hele Færøerne, som har trange økonomiske kår og lever i fattigdom. Der er dog en variation i denne fattigdomsrate, hvor Sandoy giver et stort udsving på 10 %, og Suðurstreymoy og Norðuroyggjar har en rate på henholdsvis 5 % og 8 %.

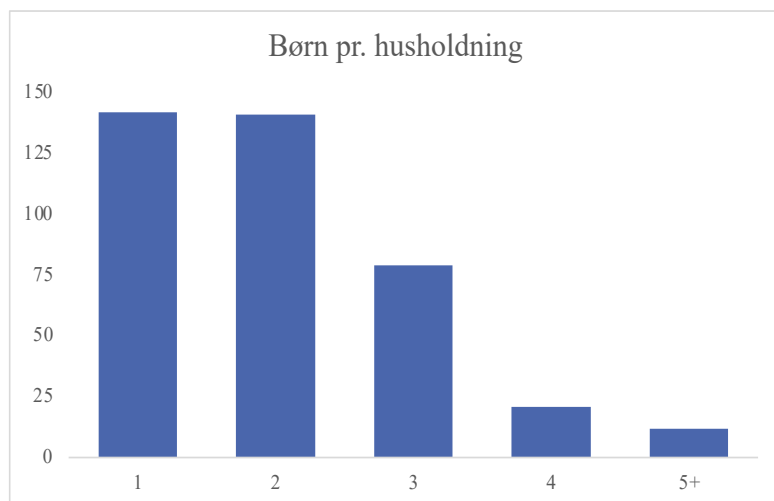
Der er forskning, som finder en sammenhæng mellem bopælsområder og fattigdom. Her viser det, at børnefamilier, som bor i mindre kommuner, har en lidt forhøjet sandsynlighed for at leve i fattigdom (Epland 2001:19). Området Sandoy består udelukkende af små kommuner, og forskningen understøtter derfor analysens fund og bidrager med en forståelse af denne del af analysen.

Familiære karakteristika

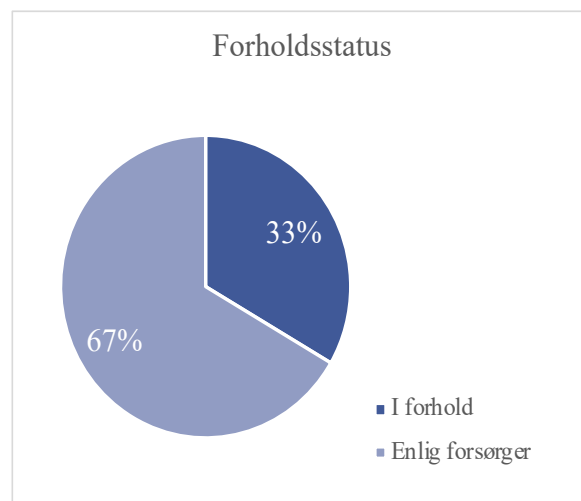
Analysen af de familiære karakteristika sætter fokus på familiens forhold og sammensætning. Dette vedrører både familiens størrelse, forældrenes parforholdsstatus og familiens boligsituation.

Figur B: Hvor stor andel af børnefamilierne i befolkningen indgår i empirien - uddrag fra tabel A.

Figur C: Søjlediagram over antal børn pr. husholdning.

Figur D: Diagram over fordelingen af familier, hvor forældrene er enlige forsørgere eller i et forhold i %. N=395.

Sammenlagt indgår der 815 børn i den kvantitative empiri, hvor der er i gennemsnit 2,1 børn i hver husholdning. Figur C nedenfor illustrerer, hvordan antallet af børn er fordelt over husholdningerne i empirien. Diagrammet viser, at det hyppigst forekommer at der er ét eller to børn pr. husholdning. Her er det i 142 af familierne, at der bor ét barn, og i 141 af familierne bor der to børn.

I spørgeskemaet skulle respondenterne angive, om de er i et parforhold eller ej. Her er det en tredjedel, som angiver, at de er i et parforhold, hvorimod to tredjedele erklærer, at de er enlige forsørgere. Dette illustreres i Figur D ovenfor.

I forskningslitteraturen beskrives det hyppigt, at der i fattigdomsramte børnefamilier er større sandsynlighed for, at familien forsørges af en enlig forælder. Et litteraturstudie viser nemlig, at hvert tredje fattigdomsramte barn bor i en husholdning med en enlig forsørger (Backe-Hansen 2004:31). På samme måde viser en dansk levestandardundersøgelse, at blandt dem, som klassificeres som økonomisk sårbare, udgør enlige forsørgere den største kategori af alle husstandstyperne (Danmarks Statistik 2023:2). Denne faktor gør sig derfor i stor grad gældende blandt børnefamilier i fattigdom, hvilket også er gældende for dette analysepunkt.

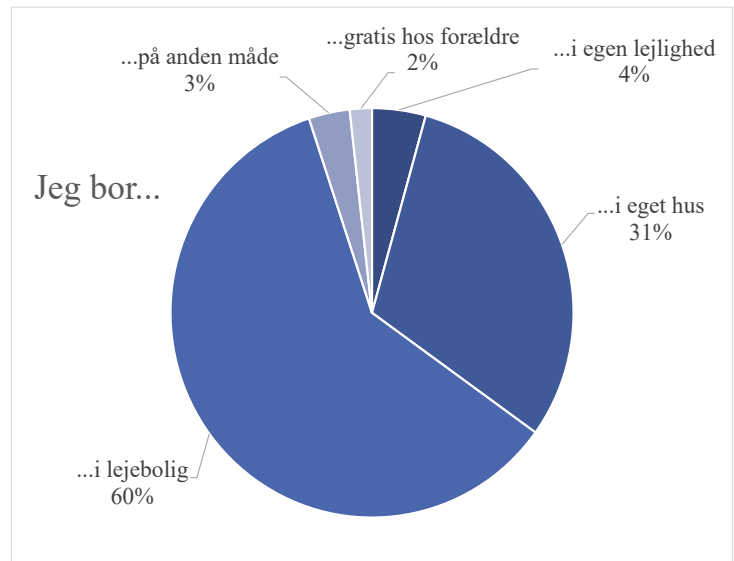
Den tredje og sidste variabel, som vil blive undersøgt i analysen af de familiære karakteristika, er variablen, som vedrører familiens boligform. Denne variabel formidler, på hvilken måde den fattigdomsramte børnefamilie bor. I figur E nedenfor ses et diagram med forekomsten i hver svarkategori.

Som det fremgår af figur E, bor næsten en tredjedel af familierne i en lejebolig (60 %, N=237). Dernæst er det 31 % (N=121), som bor i eget hus.

Besvarelsen af spørgsmålet, som tilhører denne variabel, udløser fem forskellige værdier, men disse fem værdier kan på overordnet vis opsummeres som et spørgsmål om, hvorvidt familien ejer eller lejer sin bolig – eller noget helt tredje.

Da boligposten sædvanligvis er en stor post i en families budget, er det væsentligt

at inddrage denne variabel for at få et indblik i, hvad de fattigdomsramte børnefamilier på Færøerne lever i. En dansk undersøgelse viser, at økonomisk fattige med større sandsynlighed bor til leje (Benjaminsen, Enemark & Birkelund 2016:111), hvilket også gør sig gældende for projektets empiri. Derudover er der 2% (N=7) af børnefamilierne, som bor gratis hos forældre, og der er 3% (N=13), som har valgt “*på anden måde*”. Hvilke boligsituationer der indgår under “andet”-kategorien, må antages at være situationer, som ikke passer ind under de andre kategorier. Disse situationer kan formodes at være eksempelvis at bo gratis eller meget billigt hos venner/familie eller ikke at have en fast bolig overhovedet.

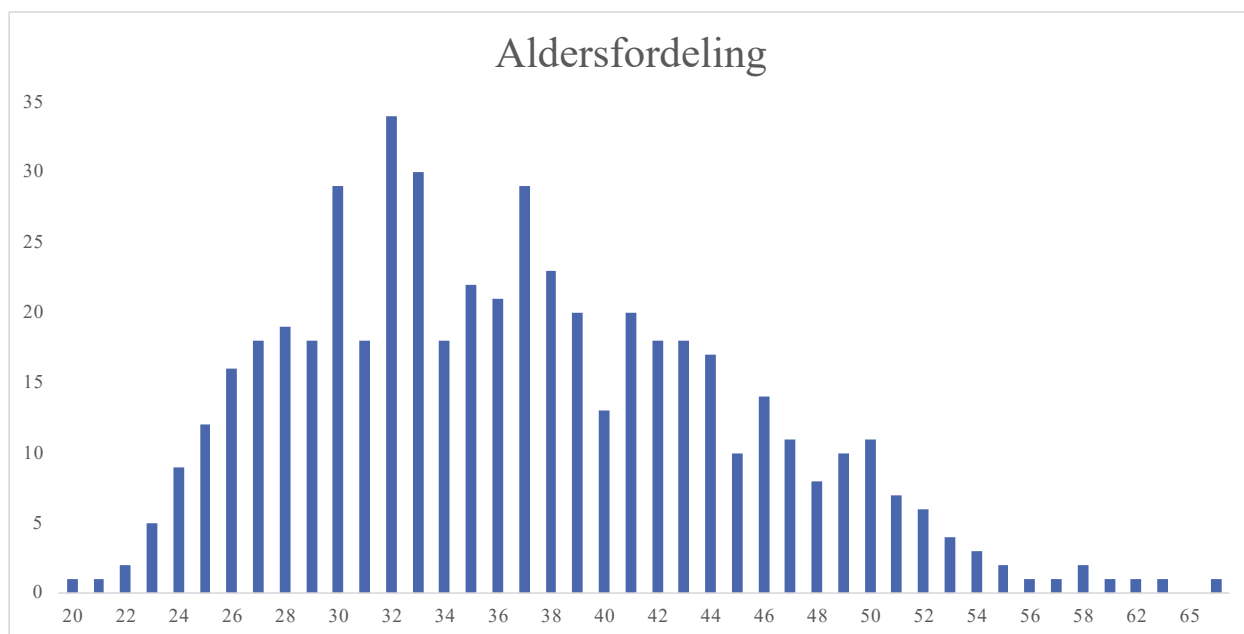

Figur E: Diagram over besvarelsesfordelingen i kategorierne i boligforms-variablen i %. N=395.

Individuelle karakteristika

De univariate analyser af de individuelle karakteristika fokuserer på børnefamiliens forsørgere, hvor de variabler, som nærstuderes, er alder, uddannelse og hovedindkomstkilde.

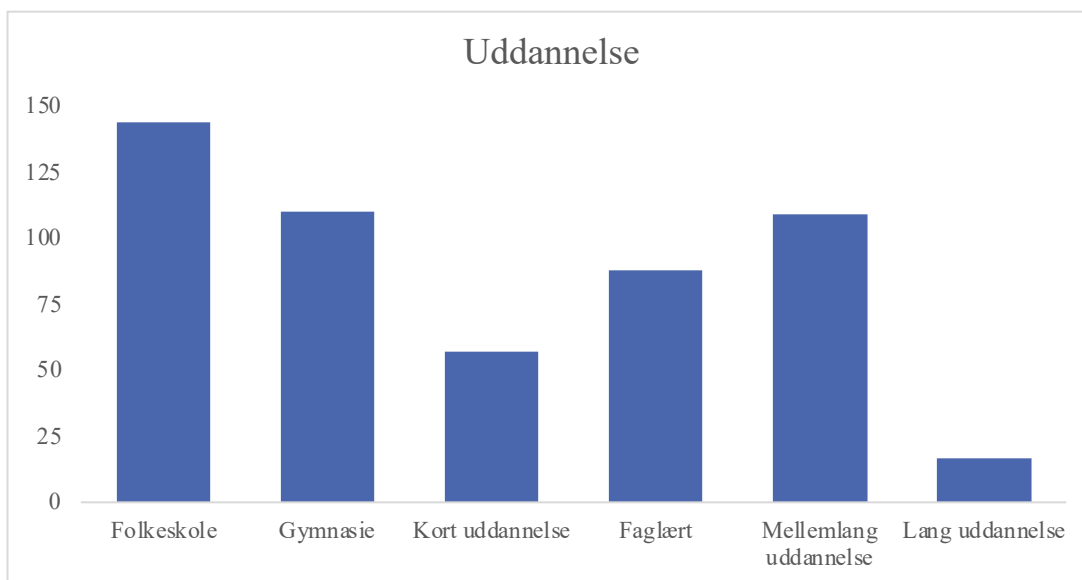
Analysen af alderen tager udgangspunkt i de forsørgere, som indgår i familien. Det vil sige, at ved familier med to forsørgere figurerer begge forsørgere i analysen, hvorimod ved familier med enlige forsørgere er der kun den ene forsørger, som indgår i analysen. Nedenfor illustrerer figur F aldersfordelingen blandt forsørgerne ved hjælp af et søjlediagram. Figuren demonstrerer en aldersspredning, med varierende aldersforekomster. Den yngste forsørger er 20 år, hvorimod den ældste forsørger er 66 år. I figuren fremgår det, at den hyppigst forekommende alder er 32 år, hvor der er 34 forsørgere i den alder. Aldersforekomsten i figuren kan ansues som en kurve, som topper

Figur F: Diagram, som viser antal forsørgere fordelt over alder. Total N=525.

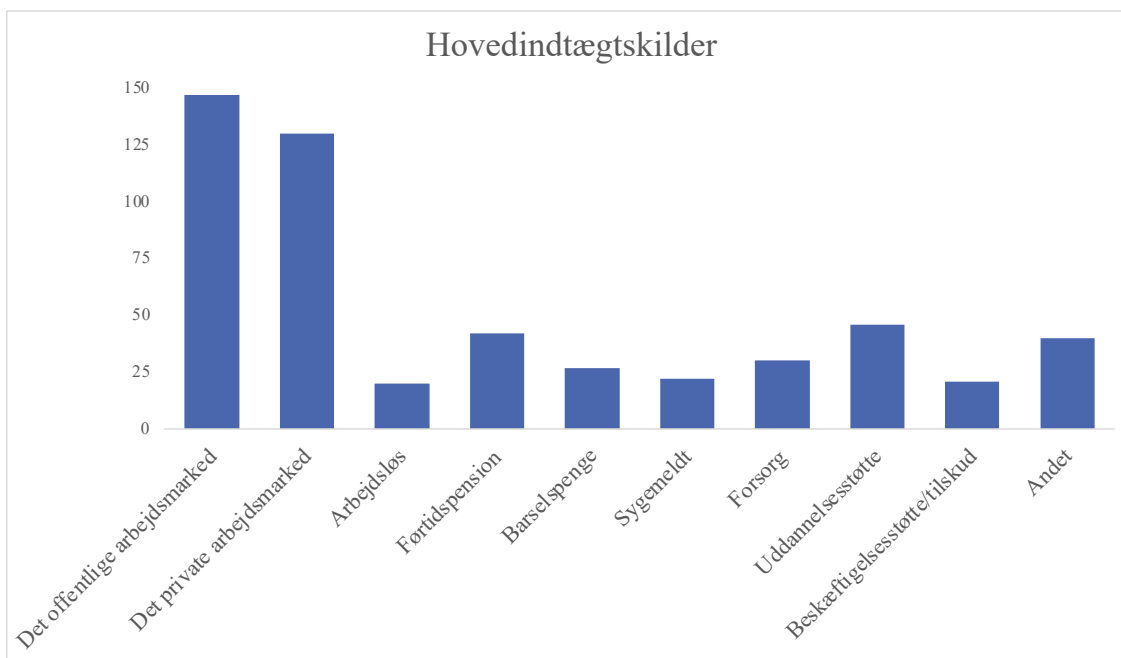
omkring 30-35 år, hvor der er den største koncentration af forekomster, hvorefter den stille flader ud.

Den næste variabel, der sættes fokus på i de individuelle karakteristika, er forsørgernes højeste uddannelsesniveau. I figur G nedenfor illustreres det højeste uddannelsesniveau, som forsørgerne har opnået. Igen her er det begge forsørgere, som indgår i analysen. Figuren viser, at den hyppigst forekommende kategori er folkeskolen (N=144) som forsørgernes højeste uddannelsesniveau - derefter kommer gymnasieuddannelse (N=110). Dog er der også flere forsørgere, som har en mellemlang uddannelse (N=109), hvortil der endda er nogle, som har en lang uddannelse (N=17). Der er forskning, som tyder på, at lavt uddannelsesniveau hos forældrene er et af kendetegnene blandt fattigdomsramte børnefamilier, hvor en tredjedel af dem ikke har uddannelse ud over folkeskolen (Epland 2001:32). Dette gør sig ikke gældende blandt færøske børnefamilier i fattigdom, hvor det er en femtedel, som har gymnasieuddannelse, og dertil en femtedel, som har en mellemlang uddannelse.

Figur G: Højeste uddannelsesniveau blandt forsørgerne. Total N=525.

Et individs uddannelsesniveau hænger gerne sammen med beskæftigelse og indtægter. Den sidste variabel, som bliver nærstuderet i de individuelle karakteristika, er familiens primære indtægtskilde. I denne analyse er det igen begge forsørgerne, som indgår i tallene. I spørgsmålet til hovedindtægtsvariablen blev der spurgt om respondentens (og evt. partnerens) primære indtægtskilde, hvortil de kunne besvare ved at vælge formulerede kategorier. Figur H illustrerer fordelingen af hovedindtægtskilder blandt børnefamiliernes forsørgerne.

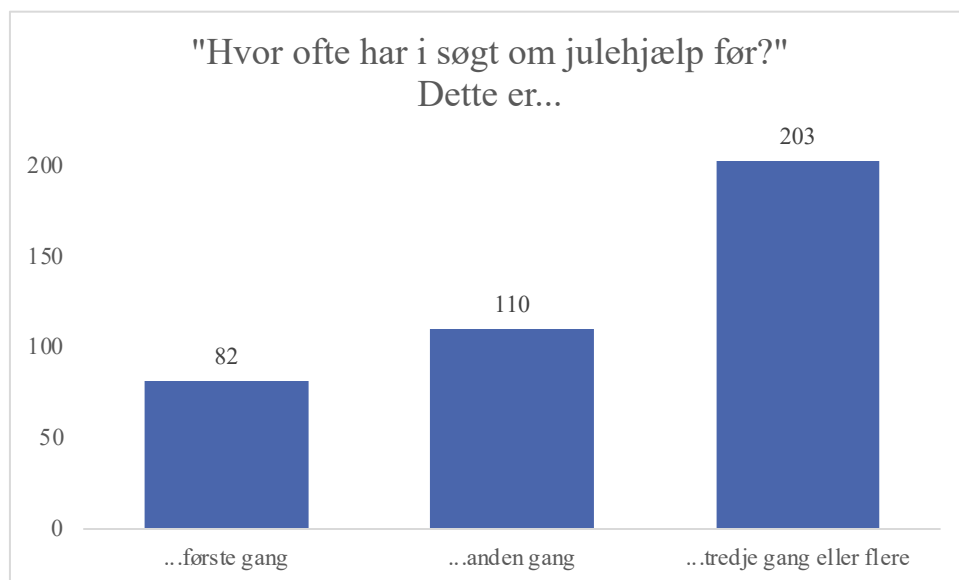

Figur H: Søjlediagram over fordelingen af forsørgerenes primære indtægtskilde. N=525.

I figuren fremgår det at den største andel af forsørgerne er i beskæftigelse, hvor de har deres hovedindtægtskilde fra henholdsvis det offentlige (N=147) og private (N=130) arbejdsmarked. Dette vil sige, at over halvdelen (53%) af forsørgerne i de fattige børnefamilier er i beskæftigelse, og familiens forsørgelsesgrundlag altså kommer fra arbejdsmarkedet. Disse tal står i stærk kontrast til en fattigdomsundersøgelse, som blev lavet i Danmark i 2016 (Benjaminsen, Enemark & Birkelund 2016: 172), som viste, at 23,8% af de økonomisk fattige havde lønindkomst som forsørgelsesgrundlag, modsat at denne andel lå på 50,8% blandt de ikke-fattige i undersøgelsen.

7.1.2 Bivariat analyse

Denne analysedel er en bivariat analyse, hvilket indebærer betragtning af to variabler under ét med det formål at undersøge, om de er forbundne (Boolsen & Lindermann 2008:166). I den bivariate analyse ønsker man således at undersøge, om en ændring i den ene variabel udløser en ændring i den anden variabel. Her sondres der imellem afhængige og uafhængige variabler. Den uafhængige variabel er den, som nærstuderes, ved at undersøge, om ændringer i den afhængige variabel kan forbindes med ændringer i den uafhængige. Denne skelnen kan med andre ord forklares som, at der undersøges, om ændringer i den afhængige variabel udløser ændringer i den uafhængige variabel. I denne bivariate analyse er det variabelen "fattigdomsvarighed", som undersøges som den uafhængige variabel. Denne variabel udgøres af spørgsmålet "Hvor ofte har du søgt om julehjælp før?", og besvarelsen fortolkes som en indikator for, hvor længe familien har været ramt af fattigdom. I figur I illustreres fordelingen af børnefamilierne i svarkategorierne "*første gang*", "*anden gang*" og "*tredje gang eller flere*". Figuren illustrerer, at 51 % (N=203/395) af børnefamilierne søger julehjælp for tredje gang eller flere, og det er derfor over halvdelen af børnefamilierne, som har været ramt af fattigdom i en længerevarende periode.

Figur 1: Antal børnefamilier fordelt over hvor ofte de har søgt om julehjælp. N=395.

Svarkategorierne kan fortolkes som, at dem, som har valgt ”første gang”, er familier, hvor fattigdommen er opstået inden for det sidste år. Ved dem, som søger for anden gang, fortolkes det som, at familien har været ramt af fattigdom i 1-2 år, hvorved dem, som søger for tredje gang eller flere, har været ramt af fattigdom i hvert fald i over 2 år.

I fattigdomsforskningen skelnes der mellem nyopstået fattigdom og langvarig fattigdom, hvor det viser sig, at langvarig fattigdom volder større skade for barnets fremtid og livschancer (Ministry of Social Development 2018:2). Dog har kortvarig fattigdom også en negativ påvirkning, men ikke i lige så stor grad som langvarig fattigdom. En kort periode i fattigdom påvirker individers livsvilkår i mindre grad, da opsparing, investering og hjælp fra det sociale netværk kan kompensere for den korte periode med trang økonomi. Derimod tærer langvarig fattigdom på individernes opsparing og netværk og har større følger for individets livsvilkår, helbred og deltagelse i et socialt aktivt liv (Franzen & Bahr 2024:483). Med denne erklæring findes det yderst relevant at undersøge denne variabel nærmere for at se, hvordan de andre variabler samvarierer med fattigdomsvarigheden blandt børnefamilierne, ved hjælp af krydstabeller. I tabelanalysen figurerer den uafhængige variabel, fattigdomsvarighed, i tabellens kolonner. Der er tale om en ordinal variabel, hvilket betyder, at den kan rangordnes. I tabellen rangordnes kategorierne efter varigheden, hvor den første kolonne er den kortest mulige varighed, og den tredje kolonne er den længst mulige varighed. De variabler, som undersøges som afhængige variabler, er variablerne

børn, parforholdsstatus og højeste uddannelsesniveau. Variablernes svarkategorier fremgår i tabellens rækker.

Børn

Den første variabel, som undersøges i den bivariate analyse, er variabelen børn. Her kan der dannes et hurtigt overblik over sammenhængen mellem variablerne ved at udforske gennemsnittet af antal børn i hver svarkategori i den uafhængige variabel. Illustrationen af variablernes samvariation i tabel B viser sammenhængen mellem antal børn og fattigdomsvarighed. Her viser det sig, at der befinder sig flere børn i de familier, som er ramt af fattigdom af længere varighed, end i de familier, som søger for første og anden gang. Der findes således en klar sammenhæng i antallet af børn i familien og fattigdomsvarigheden, som siger, at jo flere børn der er i familien, desto større er sandsynligheden for, at familien har været fattigdomsramte i en længere periode.

Dette er....	...første gang	...anden gang	...tredje gang
Børn i gennemsnit	1,78	2,05	2,18

Tabel B: Antal børn i gennemsnit fordelt over hvor ofte de har søgt om julehjælp.

Parforholdsstatus

Fattigdomsvarigheden sættes her i spil med familiens forsørgerstatus, og der undersøges, om der kan findes en sammenhæng mellem fattigdomsvarigheden og om, hvorvidt familien forsørges af en enlig forsørger eller af to forsørgere. I krydstabellen, som figurerer i tabel C, ses samvariationen mellem disse to variabler:

Dette er....	...første gang	...anden gang	...tredje gang
I forhold	38	33	32
Enlig forsørger	62	67	68
Total	100	100	100
Antal svarpersoner	82	110	203

Tabel C: Ansøgerens parforholdsstatus fordelt over, hvor ofte de har søgt om julehjælp i %. N=395.

Tabel C illustrerer en sammenhæng mellem variablernes forekomster. I tabellen kan der observeres, at mængden af enlige forsørgere forøges sammenhængende med forøgelsen af længden af fattigdomsvarigheden. På samme vis er det familier med to forsørgere, som udgør den største del af familierne, som søger for første gang, hvor efter mængden formindskes sammenhængende med forøgelsen af længden af fattigdomsvarigheden.

Højeste uddannelsesniveau

Ved den univariate analyse af forsørgernes højeste uddannelsesniveau i afsnit 7.1.1, blev der drøftet, hvordan der i forskning findes sammenhæng mellem lavt uddannelsesniveau og forøget fattigdomsforekomst. Derfor er det af interesse at undersøge sammenhængen mellem forsørgernes højeste uddannelsesniveau og hvor lang tid familien har befundet sig i fattigdom. I tabel D udforskes denne sammenhæng i en krydstabel. Det skal dog bemærkes, at det kun er den ene forsørgers højeste uddannelsesniveau, som fremgår i tabellens værdier, da der ellers ville være nogle familier, som fremgår to gange i tabellen, hvilket ikke ville give et retvisende resultat. Her er det derfor ansøgerens højeste uddannelsesniveau, som figurerer i tabellen.

Dette er....	...første gang	...anden gang	...tredje gang
Folkeskole	27	27	27
Gymnasie	26	19	24
Kort uddannelse	10	15	11
Faglært	8	16	15
Mellemlang uddannelse	19	19	22
Lang uddannelse	10	4	1
Total	100	100	100
Antal svarpersoner	82	110	203

Tabel D: Ansøgerens højeste uddannelsesniveau fordelt over hvor ofte familien har søgt om julehjælp i %. N=395.

Når man taler om sammenhænge i bivariate tabelanalyser, kan der være tale om jævn eller varieret sammenhæng mellem variablerne. Med udgangspunkt i den førnævnte fattigdomsforskning ville man forvente, at der ville være en jævn sammenhæng mellem de lavere uddannelsesniveauer og

forøget fattigdomsvarighed. Dog illustrerer tabel D, at der er en jævn fordeling af forekomsten af forsørgere med folkeskolen som højeste uddannelsesniveau blandt de tre varighedskategorier, hvilket betyder, at der ikke findes sammenhæng mellem forsørgere med det laveste uddannelsesniveau og fattigdomsvarighed. Der findes en varieret sammenhæng mellem uddannelsesniveau og fattigdomsvarighed ved de fleste svarkategorier. Den eneste kategori, som udviser en stærk og jævn sammenhæng, er kategorien lang uddannelse, hvor der ved denne uddannelse er mindre forekomst af længere fattigdomsvarighed.

7.2 Kvalitativ analyse

Projektets kvalitative analyse er delt op i tre overordnede temaer. Temaet *sociale normer og levestandard* handler om, hvad der udgør og konstruerer familiernes behov ud fra et socialt interaktionistisk perspektiv. Det andet tema, *velfærdssystemets strukturer og mekanismer*, analyserer velfærdssystemets magtstrukturer, og undersøger, hvordan systemet både kan svigte og fastholde børnefamilierne i fattigdom. Temaet *handlemuligheder og overlevelse* er det tredje og sidste tema i den kvalitative analyse og fokuserer på familiernes individuelle handlemuligheder for at overkomme fattigdommen.

Før analysens start er det væsentligt at læseren får et billede af de informanter og respondenter, som indgår i den kvalitative empiri. Derfor følger herefter en kort præsentation af informanterne og respondenterne. For at sikre informanternes anonymitet, har informanterne fået tildelt et fiktivt navn, ligesom det er begrænset hvilke informationer der offentliggøres.

Informanterne:

Julia er enlig mor til fire børn, hvor det yngste barn er 8 år og det ældste er over 18 år. Julia har en mellemlang uddannelse og arbejder mellem 40-60 timer om ugen. Julia bor i en lejebolig i Tórshavn.

Gerda er enlig mor til to børn i alderen 2 og 4 år. Gerda bor i øjeblikket sammen med familie, men har et stærkt ønske om snart at få sin egen bolig. Gerdas højeste uddannelsesniveau er folkeskolen, og Gerda arbejder cirka 15 timer om ugen.

Respondenterne

I datamatricen er der 345 respondenter, som har besvaret spørgsmålet om hvorfor de søger om julehjælp. De udsagn, som anvendes fra datamatricen, understøttes med en kort introduktion af respondenterne, som berører respondenternes køn, alder, højeste uddannelsesniveau, parforholdsstatus og fattigdomsvarighed.

7.2.1 Sociale normer og levestandard

Til analysen af temaet identitet, sociale normer og levestandard vil Goffmans og Allardts teoretiske begreber danne en forståelsesramme i analysen af empirien. Her vil Allardts rammeværk om de menneskelige behov danne grobund for en helhedsorienteret forståelse af børnefamiliernes behov. Goffmans begreb om stigma og identitet vil sammen med de tilhørende dramaturgiske begreber blive sat i spil og bidrage med en forståelsesramme om kampen om inklusion blandt de færøske børnefamilier, som lever i fattigdom. Erik Allardts teoretiske rammeværk om velfærd og menneskelige behov forsyner analysen med en multidimensionel og holistisk tilgang til at forstå individuel og samfundsmæssig trivsel.

Allardts model giver en omfattende, men simpel tilgang til at forstå menneskelige behov og trivsel. Allardt hævder, at individers behov kan opdeles i tre dimensioner: at have, at elske og at være. Ved at overveje disse tre sammenkoblede dimensioner fremhæver Allardts rammeværk den mangefacetterede natur af menneskelig trivsel og vigtigheden af at imødekomme et bredt spektrum af behov for at fremme individuel og samfundsmæssig blomstring (Christensen 2023). Allardts konceptualisering af velfærd og livskvalitet understreger vigtigheden af at anerkende den mangfoldige række af menneskelige behov og de måder, hvorpå de kan opfyldes. Velfærd er ikke udelukkende baseret på materiel velstand eller økonomiske indikatorer, men snarere på i hvilken grad individer er i stand til at tilfredsstille deres grundlæggende behov, både materielle og ikke-materielle. Allardts rammeværk anerkender, at den relative betydning af forskellige menneskelige behov kan variere mellem individer, grupper og kulturer. Tilfredsstillelsen af behov påvirkes af både personlige præferencer og samfundsmæssige forventninger samt tilgængeligheden af ressourcer og muligheder for at imødekomme disse behov.

I empirien fremtræder familiens behov hyppigt som noget, familien har et stærkt ønske om at dække, men har svært ved at dække, fordi det koster meget:

“Mad koster meget, og tøj koster meget. Min søn er så lille, at han skifter størrelse i tøj og sko hvert år (...). Han er så aktiv, at han hurtigt slider tøjet og skoene op. Så mange penge går til det. Jeg vil også meget gerne, at min søn ikke kun lever af ris og pasta og sådan noget billigt...” (Kvinde, 31 år, folkeskole, enlig, søger for anden gang)

I citatet ovenfor kommer den 31-årige enlige forsørger ind på de ting, som hun føler sig nødsaget til at bruge sine penge på. Heriblandt er mad og tøj, hvor hun nærmest magtesløst udtrykker, hvor meget tøj der skal købes og skiftes ud hos et barn. Desuden har kvinden et stærkt ønske om at kunne prioritere sund mad til familien. Disse behov kan kategoriseres under Allardts at have-dimension og omfatter familiens, og her især børnenes, materielle behov. Allardts at elske-dimension omfatter individers behov for sociale fællesskaber og behov for tilhørsfølelse. Disse behov kommer også frem i empirien, men før disse analyseres, er det relevant at dykke dybere ned i menneskers sociale behov. At elske-dimensionen indebærer at indgå i sociale relationer og interaktion med omgivelserne og andre individer, og for at uddybe dette tages Goffmans sociale identitetsbegreb i anvendelse.

Goffman hævder, at der i samfundet eksisterer en virtuel social identitet. Blandt samfundets individer etableres ofte normer for acceptable levestandarder, der omfatter aspekter som bolig, transport, påklædning og fritidsaktiviteter. Disse normer former den virtuelle sociale identitet, som repræsenterer samfundets forventninger til, hvordan individer bør leve og præsentere sig selv. Samfundets individer vil her stræbe efter at have en social identitet, som er i overensstemmelse med den virtuelle identitet, da en uoverensstemmelse kan resultere i stigmatisering (Jacobsen & Kristiansen 2020:149). Når man snakker om levestandard og normer, er det væsentligt at undersøge, hvilke forventninger der ligger til grund for den socialt acceptable levestandard. Forventningerne formes af de sociale og kulturelle normer og begivenheder, som finder sted i det pågældende samfund.

Den socialt acceptable levestandards forventninger tynger børnefamiliens budget, hvortil flere af respondenterne kommer ind på, hvilke forventninger der er til familiens hverdagsliv. Ansøgningerne om julehjælp sendes ind i julesæsonen, og denne sæson er kendt for at være tung for pengepungen. I projektets empiri fremgår det derfor også, hvordan der i julesæsonen er nogle særlige forventninger, som i akkumulation med de hverdagslige forventninger kan løbe op:

“... der er pakkelege i skolen, fødselsdagsgaver, adventsgaver, julegaver, fyrværkeri, indkøb til jul (...) og alt det ekstra, som gør, at det er sværere at få enderne til at mødes. Prisøgninger på almindelige indkøb, tøj som bliver for småt, benzin skal købes, så vi kan komme på arbejde, børnehave, køre børnene til konkurrencer og meget andet. Alt sammen små beløb, som gør, at kontoen tømmes hurtigere og lige pludselig er i minus, før man har vendt sig om.” (Kvinde, 33 år, gymnasie, ikke-enlig, søger for anden gang.)

"Der er ekstra udgifter ved julen, gaver, julefester her og der, hvor en pakke skal medbringes for 20-50 kroner hver gang, som børnene gerne vil være med til for at være en del af de sociale fællesskaber. Og det er svært at få ind i vores budget, som i forvejen er stramt hele året." (Kvinde, 33 år, gymnasie, ikke-enlig, søger for tredje gang eller flere.)

Som det fremgår af citaterne, forekommer der også nogle forventninger, som skal efterleves, for at barnet skal føle sig som en del af det sociale fællesskab. Dette kan ud fra Goffmans teori forstås som, at familien stræber efter at kunne identificere sig med den virtuelle sociale identitet, fordi konsekvensen af ikke at gøre det kan føre til stigmatisering og social eksklusion. En 41-årig enlig mor fortæller endvidere, at hun har prioriteret, at hendes datter kom med til en studierejse til udlandet med klassen:

"Jeg prøver at passe på pengene, men datteren får det, hun skal, uden at mærke noget særligt til, at der ikke er mange penge at tage af. Studierejse til x (red. by, anonymiseret) med klassen var også i år, og der kom hele beløbet ud af min lomme. Men selvfølgelig skal hun det." (Kvinde, 41 år, faglært, enlig, søger for tredje gang eller flere.)

At ikke kunne leve op til samfundets levestandard eller norm kan have store implikationer på individets sociale tilhørsfølelse, hvilket truer "at elske"-dimensionen i Allardts behovsteori. Ifølge Goffmans teori udvikler individerne håndteringsmekanismer, når de oplever en uoverensstemmelse mellem deres faktiske sociale identitet og den virtuelle sociale identitet. Her kan individer eksempelvis håndtere uoverensstemmelsen ved at tilsløre deres faktiske sociale identitet. Citatet ovenfor kan fortolkes som, at den enlige mor forsøger at dække over familiens faktiske identitet ved at lade barnet komme på studierejsen, selvom de ikke har råd til det, for at datteren skal undgå stigmatisering og social eksklusion.

Ved at forbinde Allardts og Goffmans teorier og sætte begreberne i spil med hinanden får vi et velfærdsbegreb, som styres af individernes egne individuelle behov og samfundets normbaserede behov. Med denne sammensætning kan en ny forståelse af behov artikuleres, hvor de individuelle behov i stor grad konstrueres af samfundets norm og individets ønske om ikke at fremstå afvigende. Denne behovsforståelse kommer især til udtryk i empirien, hvor familiens bolig drøftes som både et grundlæggende behov og som et symbol, der kan afsløre familiens faktiske sociale identitet. Blandt respondenternes udsagn i empirien forekommer det flere gange, at familiens bolig drøftes som en tung post i familiens økonomi og velfærd.

En 36-årig enlig forsørger fortæller, hvordan familien lige er flyttet ind i en dyrere lejebolig, fordi den tidligere bolig var for lille og usund for familien. Denne enlige forsørger drøfter begrebet værdighed i forbindelse med boligen med en fortælling om, at et værdigt liv er dyrt i Tórshavn, Færøernes hovedstad:

“Vi flyttede i en ny lejlighed i august. (...) Førhen boede vi i en meget lille og usund lejlighed, hvor jeg sov på en brækket sofa i mange år. Det var uværdigt. Desværre er det så dyrt at leve et værdigt liv i Tórshavn. For ikke at snakke om, hvor dyrt alt andet også er blevet.” (Kvinde, 36 år, folkeskole, enlig, søger for tredje gang eller flere)

Drøftelsen om et værdigt eller et uværdigt liv kan fortolkes som et spørgsmål om stigma og identitet. Denne enlige mor fra citatet ovenfor beskriver, at de er flyttet, fordi den tidligere lejebolig var uværdig at bo i. Dette narrativ kan vendes om og fortolkes som, at denne uværdighed har noget at gøre med, at den forhenværende bolig ikke stemmede overens med den sociale identitet, som kvinden ønskede at udvise. Kvinden kan have oplevet, at den tidligere uværdige bolig kendetegnede en fattig livsstil, som udstillede familiens faktiske sociale identitet. For at undgå stigmatisering og stempling som fattige har denne kvinde således taget et valg om at flytte i en dyrere bolig, som passer til den virtuelle sociale identitet, dvs. samfundets norm. Denne fortolkning formidler, hvordan en billig og uværdig bolig formår at dække familiens materielle behov, men samtidig gør stor skade på familiens sociale behov.

Med dette analysepunkt understreges det, hvordan de menneskelige behov har en stærk indvirkning på hinanden. Familiens bolig er noget, som hører under de materielle behov, men analysen af citatet ovenfor påpeger, hvordan de materielle behov er tilpasset den sociale norm, og

understreger betydningen af, at dækningen af de materielle behov på samme tid skal være i overensstemmelse med de sociale behov.

7.2.2 Velfærdssystemets strukturer og mekanismer

Dette analyseafsnit sætter fokus på menneskers velfærd på et samfundsniveau. I forlængelse af det forrige analyseafsnit omhandlende menneskers materielle og sociale behov vil der her sættes fokus på, i hvilken grad det færøske samfund er i stand til at give dets borgere mulighed for at dække deres materielle og sociale behov og derved imødekomme deres behov for selvrealisering.

At være-dimensionen i Allardts teori hævder, at mennesket har behov for selvrealisering, hvilket indebærer personlig udvikling og fravær af fremmedgørelse. Dette indebærer også menneskets behov for at opnå samfundsmæssig anseelse, prestige og selvkontrol (Christensen 2023). Her hævder Allardt, at tilgængeligheden af ressourcer, fordelingen af muligheder og de kulturelle normer og værdier i et samfund spiller en afgørende rolle i at forme individers evne til at imødekomme deres behov og opnå en følelse af trivsel. I analysen af dette tema vil der anlægges et magtperspektiv over empiriens fortællinger om det færøske velfærdssystem. Udover Allardts behovsbegreber vil Erving Goffmans og Pierre Bourdieus teoretiske begreber her danne en forståelsesramme for de samfundsmæssige strukturer og mekanismer, som de færøske børnefamilier, der lever i fattigdom, er underlagt.

I empirien fremgår flere udsagn, som på forskellig vis kaster lys over det færøske velfærdssystem og dets mangler. Analysen af dette vil blive indledt med et citat fra interviewet med Julia, som forholder sig kritisk til det færøske velfærdssystem:

“Jeg forstår ikke, hvordan det kan være, at der er så stor social ulighed på Færøerne, og hvorfor der ikke er noget fokus på det. Alt bliver bare pakket ind i at “jamen det er et velfærdssamfund”, jamen det er det ikke. Det er det ikke.” (Julia)

Som det fremgår i citatet, oplever Julia, at social ulighed i stor grad gør sig gældende på Færøerne, hvor hun understreger, at det færøske velfærdssamfund ikke formår at leve op til sin primære opgave. At Julia oplever, at forekomsten af den sociale ulighed *“bliver bare pakket ind”*, hentyder også til en oplevelse af, at problemet bliver set bort fra, og at der ikke forsøges at bearbejde problemet. En fortolkning af Julias udsagn bevidner, at hun har en stærk tro på, at social ulighed,

herunder fattigdom blandt børnefamilier, er et problem, som samfundet har pligt til at løse, men som forsømmes. I empirien forekommer det hyppigt, at respondenterne forklarer familiens situation med en ansvarsfralæggelse. Her er det familier, som føler, at de gør alt, hvad de kan, for at komme ud af fattigdommen, men der synes at være andre faktorer, som river tæppet væk under familiens økonomi. Den 37-årige enlige mor fortæller således:

“Jeg er pædagog og arbejder 40 timer om ugen og er nødt til at tage ekstraarbejde. Jeg kan ikke få enderne til at mødes. Det er dyrt at leje, og madvarer er meget dyre. Hver krone skal vendes (...) selv om jeg arbejder mere og mere, har vi ikke mere at leve for. Da al hjælp og støtte kun tager udgangspunkt i, hvad der kommer ind på kontoen, har jeg ikke ret til nogen hjælp.” (Kvinde, 37 år; mellemlang uddannelse, enlig, søger for anden gang.)

Som det fremgår af citatet, er den 37-årige enlige mor en uddannet pædagog, som har en mellemlang uddannelse. Hun har et fuldtidsarbejde og er desuden nødt til at tage ekstra arbejde. På trods af uddannelse og fuldtidsarbejde har familien svært ved at få enderne til at mødes. Kvinden beretter, at hver krone skal vendes, hvilket fortolkes som et udtryk for, at hun føler, at hun gør alt, hvad der er i hendes magt for at spare penge. Desuden oplever kvinden, at hun ikke har ret til nogen hjælp, fordi fattigdomsydelserne kun tager udgangspunkt i indtægter og ikke i udgifter. Den samme oplevelse har den 42-årige enlige mor i følgende citat:

“Vi får ikke andre udbetalinger end min løn og børnetilskud. Jeg mistede retten til familietilskud, fordi jeg netop er gået over grænsen. Jeg har søgt om olietilskud og hjælpepakken, men det fik jeg ikke. Det er meget dyrt at leve i øjeblikket, og vi har ikke noget tilbage, når måneden er slut, og ofte heller ikke de sidste dage i måneden.” (Kvinde, 42 år; mellemlang uddannelse, enlig, søger for tredje gang eller flere.)

Denne kvinde udtrykker på samme måde, at familien ikke får nogen fattigdomsydelser, fordi hun har en for høj indtægt. I begge disse citater fremstår en uoverensstemmelse mellem familiernes egne opfattelser af deres økonomiske situation og velfærdssystemets klassificering af fattige og ikke-fattige børnefamilier. Begge disse familier oplever, at de ikke har nok at leve for, men at de samtidig har for meget til at være berettiget til samfundets velfærdsydelser. Denne fortolkning åbner for en videre undersøgelse af det færøske velfærdssystem og hvordan de færøske

børnefamiliers hverdag er underlagt velfærdssystemets magtfulde klassifikation af, hvem der er berettiget til hjælp, og hvem der ikke er.

De færreste fattigdomsydelser, som tilbydes børnefamilier og drøftes i empirien, er familietilskud og fripladstilskud til dagtilbud. Begge disse ydelser tager udgangspunkt i familiens årlige indtægter, hvor tilskuddenes størrelse er afhængig af familiens indkomst og husstandstype, hvilket vil sige, hvor mange forsørgere og børn husstanden består af. Derudover er en familie ikke berettiget til familietilskud, hvis de ejer mere end 30.000 kr., uanset størrelsen af familiens indtægt (Familietilskudsloven 2015). Disse grænser og betingelser kritiseres i empirien for at være uhensigtsmæssige, hvor familierne nærmest oplever, at de bliver straffet for deres beskæftigelsesindsats:

“... vi kan ikke få hjælp til fripladstilskud, fordi grænsen er så lav. Fordi min mand er håndværker, og fordi vi er to, har vi det altid “for godt” til at få hjælp, fordi alle grænserne er lavet til folk, som ikke arbejder, eller i hvert fald ikke har en almindelig indkomst.” (Kvinde, 33 år, gymnasie, ikke-enlig, søger for tredje gang eller flere.)

I citatet ovenfor kan der spores en uretfærdighedsfølelse hos den 33-årige kvinde, hvor familien af systemet bliver klassificeret som at have det ”for godt” til at få nogen hjælp. Denne klassifikation stemmer ikke overens med kvindens egen oplevelse af familiens pressede økonomi. På samme vis fortæller Julia og en 30-årig enlig mor, at de faste udgifter og den høje pris på hverdagsudgifter gør, at de føler sig nødsaget til at arbejde så meget, at de ikke har ret til tilskud:

“... og jeg arbejder for meget til at få noget tilskud, men jeg arbejder for at overleve. Altså det er hele tiden.” (Julia)

“Jeg tager ekstraarbejde, men det gør, at jeg mister retten til familietilskud og friplads til børnepasning. Jeg har før fået familietilskud og friplads, men vores dyre leje gør, at jeg er nødt til at arbejde mere.” (Kvinde, 30 år, mellemlang uddannelse, enlig, søger for tredje gang eller flere.)

Der kan stilles spørgsmålstejn ved måden, hvorpå de fattige børnefamilier bliver klassificeret som fattige eller ikke-fattige af systemet. I mødet med velfærdsstatens institutioner møder borgere klassifikationssystemer, som afgør, om de er berettiget til hjælp eller ej. Udviklingen af disse

magtfulde klassifikationssystemer og de kategorier, som konstrueres af velfærdsinstitutionerne, kan forklares ved hjælp af Goffmans teori om stigma og sociale identiteter. Her er det samfundets forventninger og normer, der konstruerer kategorier af, hvem der er afvigere, og hvem der ikke er. Det er her, at stereotyper konstrueres, som udgør et billede af de forventninger, der er gældende for en specifik afvigende kategori. Under interviewet udtrykker Julia, hvordan der på Færøerne råder et meget stærkt stereotypisk billede af fattigdom:

“... ofte har man et meget stereotypisk billede af, hvad fattigdom er. Oftest er det en, som ikke har en uddannelse, eller en, som sidder hjemme og ryger, og som har hunde og katte. Som faktisk bare kunne tage ud og arbejde, eller tage sig sammen, eller sådan noget (...). Det er ikke altid det typiske, at man er et socialt tilfælde. At man ikke gider at arbejde. Det er ligesom, man er faktisk veluddannet, men kæmper og kæmper og kæmper.” (Julia)

Julia kan ikke identificere sig med dette stereotypiske billede af fattigdom, og hun føler sig overset, hvortil det kan tænkes, at det netop er denne stereotype, som ligger til grund for velfærdssystemets magtfulde klassifikation af fattige og ikke-fattige. Udover at disse velfærdsydelser bygger på et stereotypisk billede, som de fattige børnefamilier ikke kan identificere sig med, så er det udelukkende objektive indikatorer, som tages i betragtning i velfærdssystemets klassificering og vurdering. Allardts teoretiske behovsbegreb understreger vigtigheden af at overveje både objektive og subjektive aspekter af velfærden, og den objektive vurdering i det færøske velfærdssystem overser og svinger børnefamiliernes subjektive oplevelser af deres egen trivsel og livskvalitet. En anden magtfuld dimension i velfærdssystemets klassificering er den måde, hvorpå børnefamilierne også kan fastholdes i fattigdom. I citaterne ovenfor kan der opspores en følelse af uretfærdighed blandt dem, som ikke er berettiget til fattigdomsydelserne. Denne uretfærdighedsfølelse står i kontrast til, hvad de familier, som modtager disse tilskud, oplever. De familier, som modtager tilskuddene, oplever nemlig, at systemet binder dem ned:

“Moren kan ikke tage ekstra arbejde, for så stopper udbetalingen fra AV (red. det færøske socialvæsen) (...). Meget svært at få enderne til at mødes, især når man er bundet ned af sådanne omstændigheder.” (Kvinde, 36 år, gymnasie, ikke-enlig, søger for første gang)

Hvad denne 36-årige kvinde ytrer, kan fortolkes som, at hun oplever, at hun ikke kan gøre noget for at komme ud af fattigdommen, fordi hendes forsøg på at få en højere indtægt resulterer i en reduktion i udbetalingerne. Hendes handlemuligheder er derfor stærkt begrænsede, hvilket giver anledning til en fornemmelse af at være bundet. Når det kommer til betingelsen om, at familien ikke må eje mere end 30.000 kr. for at være berettiget til familietilskud, har Gerda en indvending:

“Altså, jeg har to børn, jeg vil gerne have 20.000 kr. til, hvis der nu sker noget.” (Gerda)

Dette udsagn fortolkes som, at Gerda oplever denne betingelse som en berøvelse af familiens økonomiske sikkerhed. Gerda antyder i udsagnet, at der kan forekomme uforudsigelige begivenheder, og at det ville være optimalt, hvis hun kunne have en opsparing at bruge i nødstilfælde. Men hvis Gerda vil spare lidt op til nødsituationer, skal hun være påpasselig med ikke at eje for meget, for ellers mister hun berettigelsen til familietilskud.

Samtidig med at ydelserne tager udgangspunkt i et urealistisk, stereotypisk billede, som ikke svarer til fattige børnefamiliers virkelighed, så lader det til, at betingelserne heller ikke er i overensstemmelse med familiernes behov. Og det viser sig, at velfærdssystemet enten fastholder familien i fattigdom eller negligerer familiens subjektive behov ved ikke at anlægge et helhedssyn i vurderingen. Pierre Bourdieus sociologiske teori om kapitaler kan bidrage med en nuanceret forståelse af, hvordan individers livsvilkår og velfærd ikke kan vurderes ud fra et simplificeret objektivt økonomisk udgangspunkt.

Ifølge Bourdieu besidder individer og grupper fire centrale former for kapitaler, som de anvender for at navigere i den sociale verden, nemlig de økonomiske, kulturelle, sociale og symbolske kapitaler. Den økonomiske kapital refererer til materiel rigdom og ressourcer, mens kulturel kapital omfatter ens fortrolighed med dominerende kulturelle normer og praksisser. Social kapital opstår fra ens netværk af sociale relationer, mens symbolsk kapital vedrører anerkendelse og prestige forbundet med visse former for kapital (Mik-Meyer & Villadsen 2007:154). De objektive vurderingstilgange, som anvendes i velfærdssystemet, tager udgangspunkt udelukkende i familiens indtægter og ejendom, hvilket vil sige familiens økonomiske kapital, og velfærdssystemet forsømmer at tage hensyn til de andre tre kapitaler i vurderingen. I redegørelsen af den færøske velfærdsstat (se afsnit 2.3) i projektets indledning, blev Færøerne beskrevet som et velfærdssamfund med stærke træk af familialisme, hvilket betyder, at velfærdsproduktionen i høj

grad forventes at blive båret af individernes familienetværk. I projektets empiri forekommer der udsagn, som understøtter denne beskrivelse af den færøske velfærdsstat. I de to citater nedenfor beskriver to enlige mødre, hvordan de ikke har råd til at bo i egen bolig, hvilket resulterer i, at de bor hjemme hos deres egne forældre, på trods af at de er henholdsvis 27 og 34 år:

"Vi mistede vores hjem, fordi jeg simpelthen ikke havde råd til at bo der længere (...) Vi var nødt til at flytte ud af vores hjem og er hjemløse, dog er vi inde hos min mor i et stykke tid." (Kvinde, 27 år, gymnasie, enlig, søger for tredje gang eller flere.)

"Vi bor i min fars hus lige nu, for jeg har ikke råd til noget andet." (Kvinde, 34 år, kort uddannelse, enlig, søger for anden gang.)

At disse to enlige mødre er flyttet ind hos deres forældre, fordi de ikke har råd til egen bolig, er et eksempel på, hvordan familien eller det sociale netværk kan kompensere for en utilstrækkelig økonomisk kapital. For at få en dybere forståelse af dette er det af interesse at vende blikket mod begrebet symbolsk kapital. Den symbolske kapital består af det, som tilskrives værdi i samfundet. Dette kræver kollektiv anerkendelse og udgøres af de opfattelseskategorier, som er dominerende i samfundet. I samfundet hersker der således en enighed om, hvilke kapitaler der medfører prestige og anerkendelse, og disse udgør den symbolske kapital (Mik-Meyer & Villadsen 2007:154). Det færøske velfærdssamfunds træk af familialisme meddeler, at det i det færøske samfund er prestigefyldt at være i besiddelse af en stærk social kapital med et stærkt familienetværk, som er i stand til at bære individets velfærd.

Dem, der besidder de dominerende former for kapital, er i stand til at udnytte deres symbolske kapital til at hævde deres legitimitet og autoritet inden for sociale felter. Omvendt står dem med begrænset adgang til symbolsk kapital over for betydelige barrierer for at opnå anerkendelse og respekt, hvilket hæmmer deres evne til at akkumulere andre former for kapital og forbedring inden for sociale hierarkier. I empiriens interview kommer begge informanter ind på den sociale kapital værdi i det færøske samfund. Julia italesætter dette ved at trække på begrebet *"det klassiske færøske familienetværk"*:

"Det er nemlig det, som er så svært, og jeg har intet netværk, som i at jeg har ingen (formuleret med tryk på) anden end mig selv og børnene, og så har jeg nogle veninder. Altså, jeg har ikke det her klassiske færøske familienetværk." (Julia)

Den symbolske kapital trækker tråde til begreberne doxa og symbolsk vold, som tilbyder et analytisk magtperspektiv (ibid.). Det kan være begrænset, hvad et individ kan gøre for at styrke de kapitaler, som anskues som vigtige i samfundet, og individerne kan derfor stå afmægtige foran disse dominerende antagelser. Begrebet doxa er afgørende for at forstå, hvordan social ulighed legitimeres og reproduceres. De antagelser og overbevisninger, som tages for givet og ligger til grund for de sociale felter, tjener til at naturalisere eksisterende magtstrukturer, hvilket gør dem usynlige og immune over for kritik.

Ud fra dette forstås forventningen til et stærkt familienetværk som et doxa, som tjener til at naturalisere magtstrukturerne i det eksisterende velfærdssystem på Færøerne. Dette doxa skjuler de strukturelle kræfter og placerer i stedet ansvaret på individer for at lykkes inden for det eksisterende system, og det er her, at den symbolske vold forekommer. Den symbolske vold refererer til pålæggelsen af dominerende kulturelle normer og værdier på en måde, der opfattes som naturlig og legitim. I interviewet med Greta kan der opspores en form for accept af den eksisterende struktur, hvor hun med en sarkastisk tone understreger, at hun reelt ikke kan gøre noget for at leve op til disse forventninger:

"Jeg kan ikke rigtig bruge det til noget, skal jeg få mig nogle nye forældre, eller hvad? (sarkastisk tone, med smil på læben)" (Gerda)

Bourdieu's teoretiske ramme bidrager med en forståelsesramme, som belyser, hvordan social ulighed produceres og reproduceres gennem samspillet mellem kapitaler, doxa og symbolsk vold. Individer og grupper med større adgang til værdifulde former for kapital er i stand til at udnytte deres fordele for at opretholde deres position inden for det sociale hierarki, mens dem med begrænset kapital står over for betydelige barrierer for social mobilitet. Desuden tjener de doxiske antagelser til at naturalisere og legitimere disse uligheder, hvilket skjuler de magtfulde strukturelle kræfter, der er i spil i velfærdssystemet, som individerne er underlagt, og truer opfyldelsen af deres behov for *at være*.

7.2.3 Handlemuligheder og overlevelse

Denne analysedel vil nærstudere familiernes individuelle handlemuligheder for at overleve og overkomme fattigdommen. Indtil videre har analysen haft fokus på det socialt interaktionistiske perspektiv, som vedrører identitet, social inklusion, levestandarder og forventninger. Derefter har der været fokus på de samfundsmæssige mekanismer i velfærdsstatens struktur, som vedrører magtforhold, velfærdssystemets klassifikation og velfærdsstatens træk af familialisme. Denne tredje og sidste analysedel i den kvalitative analyse fordyber sig i de individuelle forhold ved at trække tråde til de to første analysedele og supplere med empiriske forekomster. For at få en bedre forståelse af familiernes handlemuligheder og valg tages rational choice-teori i brug.

Indtil videre har analysen udpeget fortællinger vedrørende de problematikker, som de fattigdomsramte børnefamilier anfægter i hverdagen. I anfægtelsen af problematikkerne foretager familierne nogle valg, og samtidig har de nogle handlemuligheder, som dog til tider er stærkt begrænsede, og indtil videre er disse handlemuligheder ikke blevet bearbejdet og analyseret i et isoleret fokus. Rational choice-teorien antyder, at når individer træffer valg, som tager sig ud som dårlige eller uhensigtsmæssige valg, er det ikke nødvendigvis et resultat af dovenskab eller moralske svigt, men snarere en rationel reaktion på de begrænsede muligheder og ressourcer, der er tilgængelige for dem (Hagen 2020:258).

I relation til projektets empiri kan teorien give en nuanceret forståelse af, hvordan de strukturelle barrierer og begrænsninger, som de fattige står over for, kan forme deres beslutningsprocesser, hvilket får dem til at træffe valg, der kan synes irrationelle eller selvmodsigende fra et udenforstående perspektiv, men som faktisk er rationelle givet deres begrænsede muligheder og konteksten af deres levede erfaringer. I de første to analysedele er det kommet frem, hvordan nogle kæmper for at blive inkluderet, mens nogle accepterer at blive ekskluderet. Nogle arbejder for at have råd til at overleve, mens nogle holder sig fra arbejde for at være berettiget tilskud. Nogle bor hos deres forældre, fordi de ikke har råd til egen bolig, mens nogle ikke har den valgmulighed.

Disse forskellige valg antages ud fra teorien at være velkalkulerede af familiens individer, hvor hver kalkulation tager udgangspunkt i familiens individuelle situation. Når individer, der lever i fattigdom, prioriterer kortsigtet overlevelse frem for langsigtet investering, antages det, at valget er taget ud fra en nøje vurdering af de potentielle fordele og ulemper ved begge valg. En 24-årig kvinde forklarer, hvordan de foretager nogle valg i et forsøg på at overleve fattigdommen:

“Vi har meget, som skal betales, og vi spørger familie om penge for at få enderne til at mødes og er nødt til at sælge meget af det, vi ejer, for at få penge. Vores søn er taget ud af børnehaven, fordi vi ikke har råd (...). Det vil ikke ændre så meget, men det hjælper lidt, så vi kan få mad på bordet.”
(Kvinde, 24 år, Folkeskole, ikke-enlig, søger for anden gang)

I citatet fremgår tre valg, som børnefamilien tager for at overleve fattigdommen. Af disse tre valg er det første, at børnefamilien trækker på sit familienetværk for at spørge om penge, hvortil det næste er, at de vælger at sælge meget af det, de ejer. Som det tredje har familien valgt at tage deres barn ud af børnehaven for at skære ned på udgifterne. Alle disse valg kan anskues som kortsigtede løsninger, som kun i et øjeblik vil forbedre familiens situation. På et tidspunkt vil familienetværket ikke kunne låne penge ud længere, og på et tidspunkt vil familien ikke eje flere ting, som de kan sælge. At tage barnet ud af børnehaven skærer ned på en udgift, men kan også have konsekvenser for forældrenes beskæftigelsesmuligheder. Disse valg kan anskues som irrationelle valg, som kun hjælper i et øjeblik, men med teorien fortolkes valgene som *de bedst mulige valg* for familien. I de dybdegående interviews udtrykker begge kvinder, at de føler, at de ikke har nogle handlingsmuligheder for at overkomme fattigdommen, ligesom de ikke lader til at have håb for en sikrere økonomisk fremtid:

“Nej, altså jeg synes ikke, der er noget håb for fremtiden, og jeg kan ikke forestille mig, at det bliver bedre (...). Altså jeg forstår godt dem, som flygter ud af landet. 100% ... Altså du lever ikke på Færøerne, du overlever.” (Julia)

“Gerda: Jeg synes ikke, at det (red. færøske velfærdssamfund) er for alle ... I min situation er det alt, som skriger: “flyt væk fra Færøerne”.

Interviewer: Har du ofte overvejet det?

Gerda: Virkelig ofte.”

Anvendelsen af ordet “flygter” fremhæver, at Julia oplever sin situation på Færøerne som noget rædselsfuldt og som ikke er værd at være i. Gerda har på samme måde ikke nogen tro på, at tingene kan ændre sig til det bedre, og hun har ofte overvejet at flytte væk. Selvom individer er i stand til at træffe velovervejede valg, spiller de strukturelle forhold en rolle i, hvilke valg individet kan tage. Analysen af familiernes handlemuligheder tydeliggør, at det kan være begrænset, hvad familierne

selv kan gøre for at overvinde fattigdommen, hvor det bedste langsigtede valg tilsyneladende ville være at flygte fra det samfund, de befinder sig i.

7.3 Sammenvævende analyse

Denne analysedel vil identificere fund fra den kvantitative og den kvalitative analyse, som komplementerer hinanden, for at lave en sammenvævende analyse af fundene og opnå en dybere indsigt og forståelse af de empiriske fund. Det fremgår af den kvalitative analyse, hvordan der i samfundet konstrueres virtuelle sociale identiteter, som repræsenterer samfundets normer og forventninger. Dertil konstrueres der stereotyper, der klassificerer de sociale identiteter, som afviger fra normen. I det færøske samfund hersker der et stereotypisk billede af, hvad fattigdom er, som ikke er i overensstemmelse med empiriens fattige børnefamilier. Det stereotypiske billede tegner et individ med lav eller ingen uddannelse, som er uden beskæftigelse, og "som faktisk bare kunne tage ud og arbejde eller tage sig sammen" (Julia). Analysen funderer over, hvordan dette stereotypiske billede udgør velfærdssystemets klassifikation af, hvem der er fattige, og hvem der ikke er. Velfærdssystemets klassifikationssystem påvirker familierne, hvor familierne enten føler sig svigtet og overset af klassifikationssystemet, eller hvor familierne føler sig bundet og fastholdt i fattigdommen af velfærdssystemets klassifikation og betingelser. Klassifikationssystemet overser de børnefamilier, som har en uddannelse og er i beskæftigelse, og som kæmper for at få enderne til at mødes. At det stereotypiske billede ikke passer til det reelle billede af fattige børnefamilier, kan understøttes af analytiske fund fra den kvantitative analyse. Analysens fund påpeger, at en stor del af forsørgerne er i beskæftigelse, hvor 53 % af forsørgerne har en indtægt fra arbejdsmarkedet. Der er 27 % af forsørgerne, som har folkeskolen som det højeste uddannelsesniveau, men der er 20 % af forsørgerne, som har en mellemlang uddannelse som det højeste uddannelsesniveau. Samtidig finder den bivariate analyse ingen sammenhæng mellem lavt uddannelsesniveau og varigheden af fattigdom. Sammenvævningen af disse fund understreger, at det stereotypiske billede af fattige individer, som ikke har uddannelse og ikke er i beskæftigelse, ikke er i tråd med, hvad der karakteriserer de fattige børnefamilier i projektets empiri. Dette fund understøttes endvidere af de kvalitative fund, som påviser, at selvom forsørgerne har en god uddannelse og arbejder mere end fuld tid, har de svært ved at efterleve samfundets normer og dække deres egne behov.

Analysens kvalitative fund tyder på, at individer med et begrænset socialt netværk og en lav social kapital underlægges samfundets doxiske antagelser, som anskuer familienetværket som den dominerende form for kapital. Dem, der besidder de dominerende former for kapital, er i stand til at udnytte deres symbolske kapital til at hævde deres legitimitet og autoritet inden for de sociale felter, hvilket forstærker deres privilegerede position. Den kvalitative analyse kommer ind på, hvordan nogle familier er nødt til at flytte ind hos deres forældre, fordi de ikke har råd til egen bolig. Den kvantitative analyse finder, at 2 % (N = 7/395) af familierne bor gratis hos forældre, hvor 3 % (N = 13/395) ikke bor gratis hos forældre, men heller ikke ejer eller lejer en bolig, og derfor formodes at bo på en anden kreativ måde, hvor der eventuelt trækkes på familiens sociale netværk. Disse fund kan forstås som, at der her er familier, som gør brug af deres symbolske kapital for at kompensere for en lav økonomisk kapital. Et andet fund, som kan forstås i lyset af social kapital som den dominerende og gyldige kapital i det færøske samfund, er forekomsten af enlige forsørgere blandt de fattige børnefamilier. Børnefamilierne med enlige forsørgere er overrepræsenterede blandt familierne i empirien, hvor der er 67 % af familierne, som forsørges af en enlig forsørger. Dertil finder den bivariate analyse en jævn sammenhæng mellem enlige forsørgere og længere fattigdomsvarighed. I henhold til den sociale kapital kan det betænkes, at en familie med en enlig forsørger under almindelige omstændigheder vil have en betydeligt lavere social kapital end en familie med to forsørgere.

8 Diskussion

I dette afsnit vil jeg diskutere projektets metodevalg samt dets styrker og svagheder, og jeg vil drøfte, hvilke implikationer dette har for analysens resultater. Projektets empiri indebærer svagheder, som jeg allerede har drøftet i de pågældende afsnit. Disse svagheder består blandt andet i, at jeg ikke har haft indflydelse på konstruktionen af spørgeskemaet, og at jeg kun formåede at rekruttere to informanter til mine kvalitative interviews. Jeg har indtil videre ikke drøftet, hvad projektets empiri kan bruges til, og hvad den ikke kan bruges til. Jeg formoder, at flere fattigdomsramte børnefamilier har valgt ikke at søge om julehjælp og derfor ikke indgår i empirien. Empiriens børnefamilier udgør derfor kun et udsnit af alle færøske børnefamilier, som lever i fattigdom. Det lægger op til at spørge, hvad der karakteriserer de fattigdomsramte børnefamilier på Færøerne, som ikke indgår i empirien. Jeg har en anelse om, at de fattige børnefamilier, som ikke indgår i empirien, har en endnu lavere indkomst end de familier, som indgår i empirien.

Argumentationen for denne anelse ligger i en sammenligning mellem socialforvaltningens statistik og empirien. Projektets empiri består af 395 færøske børnefamilier, som lever i fattigdom, og i empirien fremgår det, at mange af disse familier har for høj indkomst til at være berettiget til familietilskud. I socialforvaltningens statistik fremgår det, at der i december 2023 var 422 familier, som modtog familietilskud (Almannaverkið 2023), hvilket betyder, at der må være betydeligt flere familier, som lever i fattigdom med en meget lav indkomst. Projektets kvantitative empiri kan således anvendes til at give en forståelse af, hvorfor der er fattige børnefamilier, som ikke har søgt om julehjælp. Dette kan diskuteres sammen med diskussionen om de udfordringer, der har været i at rekruttere informanter til projektets interview. Fattige børnefamilier kan klassificeres som en socialt udsat gruppe, og udsatte grupper er yderst svære at få i tale i forskningssammenhænge. Samtidig er udsatte borgere ofte af særlig interesse i undersøgelser og forskning, og på samme tid er de underrepræsenteret i undersøgelserne, fordi de er vanskelige at få fat på og derfor bliver usynlige. Der kan være flere årsager til dette, og en af årsagerne kan være, at denne gruppe af borgere ofte er i jævnlig kommunikation med en række myndigheder, og de derfor oplever en undersøgelse som en form for kontrol, hvor besvarelsen kan komme til at påvirke deres ydelser eller støtte. Desuden varierer udfordringerne hos den socialt udsatte gruppe; det kan være nogle, som er usikre læsere, eller nogle som har svært ved at fastholde sig i en interviewsituation, og dertil kan der være en grundlæggende form for skepsis, som man kan møde (Hansen, Marckmann, Nørregård-Nielsen, Rosenmeier & Østergaard 2015:50-63). Ved et tilbageblik på min rekrutteringstilgang ville det være nødvendigt med en mere omfattende og opsøgende tilgang, hvis jeg skulle få fat på informanter. Derudover kan det tænkes, at de individer, som har læst opslaget, hvor der søges efter informanter, har været i tvivl om, hvorvidt de klassificeres som fattige eller ej.

9 Konklusion

Projektets konklusion er en endelig besvarelse af problemformuleringens to spørgsmål og vil bestå af to separate afsnit i tråd med problemformuleringens toleddede opdeling.

Problemformuleringens første spørgsmål, *"Hvad karakteriserer de færøske børnefamilier, som søger om julehjælp fra Barnabati?"*, er blevet undersøgt gennem empiriske data fra spørgeskemaet, som disse familier har udfyldt, og fra to dybdegående kvalitative interviews.

Tabelanalysen af de kvantitative data viser, at børnefamilierne, som indgår i empiriens data, udgør 6 % af alle børnefamilier på Færøerne, hvorfor der kan konkluderes, at der i hvert fald er 6 % af alle børnefamilier på Færøerne, der lever i trange økonomiske kår. Analysen viser, at 67 % af børnefamilierne forsørges af enlige forsørgere, og at 60 % af familierne bor i en lejebolig. I de fattige børnefamiliers husholdning bor der i gennemsnit 2,1 børn, hvortil der i den bivariate analyse findes en jævn sammenhæng mellem antal børn i husholdningen og fattigdomsvarigheden. Denne sammenhæng fortæller, at jo flere børn der er i husholdningen, jo større er sandsynligheden for, at familien har været ramt af fattigdom i en længere periode. Der er en stor variation i forsørgernes højeste uddannelsesniveau, og der findes ikke sammenhæng mellem lavt uddannelsesniveau og fattigdomsvarighed. Dertil er 53 % af forsørgerne i beskæftigelse.

Ved at sætte de kvantitative fund sammen med de kvalitative fund i en sammenvævende analyse kan der konkluderes, at der er en uoverensstemmelse mellem, hvad der karakteriserer de fattige børnefamilier på Færøerne, og de karakteristika, det stereotype fattigdomsbillede tegner.

Problemformuleringens andet spørgsmål, *"Hvordan påvirker og opretholder samfundets struktur og samfundets mekanismer fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne?"*, er blevet undersøgt med samme empiri som det første spørgsmål. For at nå frem til en dybere og bedre forståelse af empirien og for at besvare problemformuleringens andet spørgsmål er teoretiske begreber taget i anvendelse i analysen.

Ud fra analysen kan der konkluderes, at børnefamiliernes handlemuligheder er stærkt begrænsede, når det gælder om at overkomme fattigdommen. Begrebet rational choice bidrager med en forståelse af børnefamilierne som individer, der er i stand til at tage rationelle valg, men børnefamiliernes valgmuligheder er stærkt begrænsede af samfundets struktur. De fattige

børnefamiliers handlemuligheder udgøres i stor grad af kortsigtede løsninger, hvortil den eneste langsigtede løsning inden for børnefamiliernes rækkevidde er at flytte væk fra Færøerne.

Analysen af børnefamiliernes materielle og sociale behov viser, hvordan disse to behovsdimensioner har stærk indflydelse på hinanden. Familiernes behov præges af samfundets normer og forventninger, og i et forsøg på at undgå stigmatisering forsøger børnefamilierne at leve op til disse forventninger. Der kan konkluderes, at de færøske fattigdomsramte børnefamilier forsøger at tilpasse deres sociale identitet for at undgå stigmatisering, og dette tærer på familiens økonomiske situation.

Det konkluderes, at det færøske velfærdssystem både svigter og fastholder de fattige børnefamilier. Systemets objektive klassificering af, hvem der er fattige, og hvem der ikke er fattige, gør, at nogle fattige børnefamilier føler sig overset og svigtet af systemet. Samtidig bliver de familier, som klassificeres som fattige, fastholdt i fattigdommen af systemets betingelser for at være berettiget til de velfærdsydelser, som er rettet mod fattige børnefamilier. Derudover kan der konkluderes, at der i det færøske samfund hersker en magtfuld antagelse om, at enhver børnefamilie har et stærkt socialt netværk at trække på, hvilket efterlader dem, som ikke har en stærk social kapital, med færre muligheder for at lykkes i samfundet.

10 Perspektivering

En af specialets væsentligste konklusioner, som giver anledning til ændring af social praksis, er, at velfærdssystemets klassifikationssystem kan have betydelig påvirkning på fattigdomsramte børnefamilier. De analytiske fund understreger, at klassifikationen og betingelserne ikke er i overensstemmelse med samfundets norm og familiernes behov. På politisk plan er fattigdom og fattigdomsgrænser ikke blevet behandlet på Færøerne siden udgivelsen af den færøske fattigdomsrapport i 2014 (Almannamálaráðið 2014). Det klassifikationssystem, som anvendes i det færøske velfærdssystem, er bygget på en stærk objektiv og monetær tilgang, og det erfares i empirien, at der er flere børnefamilier, som på forskellige måder svigtes af velfærdssystemet under denne klassifikation. Der eksisterer dog et videnshul, når det gælder de fattige børnefamiliers subjektive oplevelser. Ekspertgruppen bag den færøske fattigdomsrapport vurderer, at denne form for undersøgelser ville give et bedre vidensgrundlag til fattigdom på Færøerne, og at det ville forbedre grundlaget for udformning af fremtidige socialpolitiske tiltag (Almannamálaráðið 2014:25-26).

En subjektiv tilgang til udforskning af fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne kunne tage inspiration fra deprivationsmetodiske tilgange. Deprivationsmetoden vurderer fattigdom ud fra en ikke-monetær tilgang og tager udgangspunkt i husholdningens behov. Metoden er inspireret af fattigdomsforskeren Peter Townsend, som har forsket i fattigdom ud fra et afsavnsperspektiv. Deprivation er det, som på dansk kaldes "at lide afsavn", og som fattigdomsbegreb indfanger deprivation det, som et individ mangler, eller det behov, som ikke bliver dækket (Ejrnæs, Hansen og Larsen 2015:65). Denne metode tager udgangspunkt i det, som husholdningen eller individet formår eller ikke formår at skaffe sig igennem sine økonomiske ressourcer, modsat de førnævnte metoder, som tager udgangspunkt i husholdningens indtægter og det forventede forbrugsbehov. Metoden er begrænset, i og med at det kan være svært at sætte en grænse for, hvornår en husstand lever i fattigdom. Dog kan denne metode sættes sammen med en monetær metode, som på den måde empirisk kan foreslå en realistisk grænse for, hvor høj indkomst der skal til, for at en familie ikke skal lide afsavn i hverdagen. Andre beslægtede undersøgelser, som ville bidrage til en bedre forståelse af projektets problemstilling, er blandt andet fokuserede undersøgelser af den socialt accepterede levestandard, herunder hvilke materielle behov samfundets norm og levestandard udgør, og undersøgelser af børns oplevelser af opvækst i fattigdom. Disse undersøgelser vil bidrage med et udfoldet vidensgrundlag til fattigdom blandt børnefamilier på Færøerne.

Litteraturliste

- Almannamálaráði (2014) *Álit um eitt føroyskt fátækramark*. Arbeðsbólkum um fátækramark 2014. Rapport. Lokaliseret den 14. juli 2024 fra: <https://landsstyri.cdn.fo/savn/1377/álit-um-fátækramark.pdf?s=QxL1g7SMqts2pUI6TjsEZjTNk80>
- Almannaverkið (2023) *Hagtøl 2023 – Barnastuðul, Familjuísøyti*. Opdateret den 31. december 2023. Lokaliseret den 10.09.24 fra: <https://www.av.fo/fo/ambod/hagtoel-2023/barnastudul>
- Kristiansen, S. og Poder, P. (2020). Kapitel 11. Interaktionsteorier I: *Klassisk og moderne samfundsteori* (red. Andersen, H. Og Kaspersen, L. B.) 6.udgave. i-bog. København: Hans Reitzels Forlag.
- Backe-Hansen, E. (2004) *Barn og unges håndtering av vanskelige livsvilkår. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring*. NOVA Rapport. 12/2004
- Barnabati (2024) *Í Menniskjum Góður Tokki*. Hjemmeside. Lokaliseret den 08.09.24 fra: <https://www.barnabati.fo/imgt/>
- Benjaminsen, L., Enemark, M. H. og Birkelund, J. F. (2015) *Fattigdom og afsavn – om materielle og sociale afsavn blandt økonomisk fattige og ikke-fattige*. København: SFI – Det nationale forskningscenter for velfærd.
- Boolsen, M. W. og Lindermann, G. (2008) Kapitel 5: Tabeller og sammenhænge I: *Spørgeskemaundersøgelser*. s. 165-168. I-bog. København: Hans Reitzels Forlag.
- Bradshaw, J. og Nieuwenhuis, R. (2021) Chapter 25: Poverty and the family in Europe I: *Research Handbook on the Sociology of the Family* (red. Schneider, N. F. og Kreyenfeld, M.). Sociology, Social Policy and Education. s. 400-416.
- Bøye, E. M. (2003) *Deskriptiv Statistik*. 3. udgave. Århus, Swismark.
- Buch-Hansen, H. og Nielsen, P. (2012) Kritisk realisme I: Juul, S. & Bransholm Pedersen, K. (red.): *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori. En indføring*. s. 277-318. København: Hans Reitzels Forlag.
- Chase, E., og Walker, R. (2012). *The Co-construction of Shame in the Context of Poverty: Beyond a Threat to the Social Bond*. Sociology, 47(4), 739–754.

- Christensen, A. B. (2023) Teorier relateret til et helhedssyn I: *Helhedssyn og helhedsanalyse i socialt arbejde*. s. 31-44. København: Hans Reitzels Forlag.
- Creswell, J. W. og Clark, V. L. P. (2011) *Designing and conduction mixed methods research*. 2. udgave. USA: SAGE Publications.
- Daly, M. og Leonard, M. (2002) Chapter Five. Children's Everyday Lives on a Low Income I: *Against All Odds. Family Life on a Low Income in Ireland*. s. 119-147. Ireland: Combat Poverty Agency.
- Danmarks Statistik (2023) *Hver tiende er økonomisk sårbar*. Levekårsundersøgelsen 2023. Sociale forhold. NYT fra Danmarks Statistik. 12. december 2023. nr 422. Lokaliseret den 12.09.24 fra: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=47909>
- Ejrnæs, M., Hansen, F. K. og Larsen, J. E. (2015) Fattigdom og fattigdomsgrænser I: *Fattigdom, afsavn og coping*. Laurberg, M. (red.) s. 31-74. Forfatterne og Hans Reitzels Forlag.
- Ejrnæs, M. og Monrad, M. (2017): Teorier om sociale problemer I: *Socialt Arbejde – Teorier og perspektiver*. Guldager, J. og Skytte, M. (red.). s. 50-85. København: Akademisk Forlag.
- Epland, J. (2001) *Barn i husholdninger med lav inntekt. Omfang, utvikling, årsaker*. Oslo: Statistisk Sentralbyrå, rapport 01:09.
- Familietilskudsloven (2015, Løgtingsmál nr: 30/2015) *Løgtingslóg nr. 160 frá 24. desember 2015 um um familjuískoyti, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 162 frá 20. desember 2023*. Hentet fra: <https://logir.fo/Logtingslog/160-fra-24-12-2015-um-um-familjuiskoyti>
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D. et al. (1998) *Relationship of Childhood Abuse and Household Dysfunction to Many of the Leading Causes of Death in Adults. The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study*. American Journal of Preventive Medicine 14 (4) s. 245-258. Artikel.
- Finkelhor, D., Shattuck, A., Turner, H. Og Hamby, S. (2015) *A revised inventory of Adverse Childhood Experiences*. Child Abuse & Neglect 48 (2015) s. 13-21. Artikel.
- Fólkaheilsuráðið (2013) *Føroyar besta land í heiminum – Ein kannning hjá Fólkaheilsuráðnum grundað á OECD Better Life Initiative Gallup World Poll*. Rapport fra spørgeskemaundersøgelse. Lokaliseret den 27. juli 2024 fra: <https://www.folkaheilsa.fo/Files/Files/Tidindi/Foeroyar-besta-land-i-heiminum.pdf>

- Fólkaheilsuráðið (2015) *Hvussu hevur tú tað? Ein kannning av trivnaði, heilsu og sjúku hjá vaksnum fólki í Føroyum – Spurnablað*. Opgørelse af spørgeskemaundersøgelse. Lokaliseret den 27. juli 2024 fra: <https://www.folkaheilsa.fo/Files/Files/Tidindi/Salarlig-heilsa/Folkaheilsukanning-2015.pdf>
- Franzen, A., & Bahr, S. (2024). *Poverty in Europe: How long-term poverty developed following the financial crisis and what drives it*. *International Journal of Social Welfare*, 33(2), 482–494.
- George, H. (med Andersen, P. M.) (2020) *Fremskridt og Fattigdom*. 8. udgave. Scandinavian Books A/S. Original titel: *Progress and Poverty* (1879)
- Gundelach, P. (2013). *Simpel tabelanalyse*. København: Samfundslitteratur.
- Guul, M. A. C., Andersen, S. A., Stikling, L., Mikkelsen, D. & Haubjerg, M. (2012) Human udviklingsøkologisk systemteori og kritisk realisme *I: Teori i socialfaglig praksis*. Andersen, S. A., Nielsen, E. N. og Guul, M. A. C. (red.). s. 127-162. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hansen, N. M., Marckmann, B., Nørregård-Nielsen, E., Rosenmeier, S. L. og Østergaard, J. (2015) *Spørgeskemaer i virkeligheden*. 2. udgave. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Hagen, R. (2020). Kapitel 13. Rational choice. *I: H. Andersen & L. B. Kaspersen (red.), Klassisk og moderne samfundsteori* (6. udg.) I-bog. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hagstova Føroya (2024) *Húski*. Senest opdateret den 11. juli 2024. Lokaliseret den 27. juli 2024 fra: <https://hagstova.fo/fo/folk/folkatal/huski>
- Hayfield, E. A., Olavson, R. og Patursson, L. (2016) *Part-Time Work in the Nordic Region III. An introductory study of the Faroe Islands, Greenland and Åland Islands*. TemaNord 2016:518. Copenhagen: Nordic Council of Ministers.
- Holmwood, J. (2000) *Three Pillars of Welfare State Theory: T. H. Marshall, Karl Polanyi and Alva Myrdal in Defence of the National Welfare State*. *European Journal of Social Theory*, 3 (1) s. 23-50
- Jacobsen, M. H. og Kristiansen, S. (2020) *Social afvigelse*. I-bog. Samfundslitteratur.

- Jacobsen, B. og Jákupsstovu, B. (2005) Kvinnerollen på Færøyerne i endring – en sammenlikning av kvinners politiske medborgerskab i to kommuner I: *Med periferen i sentrum – en studie av lokal velferd, arbeidsmarked og kjønnsrelasjoner i den nordiske periferien*. Finnmark: Norut NIBR. 2005:14.
- Jákupsstovu, B. (2007) Velferd på Færøyerne – Ny velferdsmodell i støpeskjeen I: *Arbejde, Helse og Velfærd i Vestnorden – Antologi*. Rafnsdóttir (red.) s. 27-40. Reykjavík: Háskólaútgáfan og Rannsóknastofa í Vinnuvernd.
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J. og Turner, L. A. (2007) Toward a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*. 1(2) 112-133.
- Juul, S. og Pedersen, K. B. (2012) Videnskabsteoretiske retninger og projektarbejdet. I: *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori. En indføring*. Juul, S. & Bransholm Pedersen, K. (red.). s. 399-430. København: Hans Reitzels Forlag.
- Järvinen, M. (2005) Interview i en interaktionistisk begrebsramme I: *Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv – Interview, observationer og dokumenter*. s. 9-26. Hans Reitzels Forlag.
- Järvinen, M. (2017) Symbolsk interaktionisme I: Kvalitativ analyse – syv traditioner. Järvinen, M. og Mik-Meyer, N. (red). I-bog. s. 159-171. København: Hans Reitzels Forlag.
- Knudsen, K. J. L. (2010) Kvinder og velfærd på Færøerne I: *Kvinder og velfærd i Vestnorden*. Rafnsdóttir, G. L. (red.) TemaNord 2010:578. København: Nordisk Ministerråd.
- Kvale, S. og Brinkmann, S. (2015) Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk. 3. udgave. København: Hans Reitzels Forlag.
- Marshall, T. H. (1992) Part I Citizenship and Social Class I: *Citizenship and Social Class*. Marshall, T. H. Og Bottomore T. (1992) s. 1-52. London: Pluto Press
- Mik-Meyer, N. & Villadsen, K. (2007) *Magtens Former*. I-bog. København: Hans Reitzels Forlag.
- Ministry of Social Development (2018) *Rapid Evidence Review: The impact of poverty on life course outcomes for children, and the likely effect of increasing the adequacy of welfare benefits*. Prepared for the Welfare Expert Advisory Group. December 2018. Lokaliseret den 13.09.24 fra: <https://www.msd.govt.nz/documents/about-msd-and-our-work/publications-resources/information-releases/weag-report-release/rapid-evidence->

review-the-impact-of-poverty-on-life-course-outcomes-for-children-and-the-likely-effect-of-increasing-the-adequacy-of-welfare-benef.pdf

Monrad, M. (2018) Kapitel 7: Analyse af tal. *I: Forskningsmetode i socialt arbejde*. Monrad, M. & Olesen, S. P. (red). I-bog. København: Hans Reitzels Forlag. s. 216-227.

Monrad, M. (2018) Kapitel 4: Tilvirkning af data. *I: Forskningsmetode i socialt arbejde*. Monrad, M. & Olesen, S. P. (red). I-bog. København: Hans Reitzels Forlag. s. 190-198.

NHWS (2024a) *Early childhood education and care*. Skrevet af: Editorial group of NOSOSCO welfare statistics. Opdateret d. 10/01/2024. Lokaliseret d. 17.07.2024 fra: <https://nhwstat.org/welfare/families-and-children/early-childhood-education-and-care>

NHWS (2024b) *Housing benefits for families and pensioners*. Skrevet af: Editorial group of NOSOSCO welfare statistics. Opdateret d. 10/07/2024. Lokaliseret d. 17.07.2024 fra: <https://nhwstat.org/welfare/housing-benefits-families-and-pensioners>

Olesen, S. P. og Monrad, M. (2018) Indledning *I: Forskningsmetode i socialt arbejde*. Olesen, S. P. og Monrad, M. (red.). I-bog. København: Hans Reitzels Forlag.

Olesen, S. P. og Monrad, M. (2018) Forskningsetik i praksis *I: Forskningsmetode i socialt arbejde*. Olesen, S. P. og Monrad, M. (red.). I-bog. s. 234-243. København: Hans Reitzels Forlag.

Olesen, S. P. (2018) Analysestrategi *I: Forskningsmetode i socialt arbejde*. Olesen, S. P. og Monrad, M. (red.). I-bog. s. 199-206. København: Hans Reitzels Forlag.

Raznahan, A., Greenstein, D., Lee, N. R. et al. (2012) *Prenatal growth in humans and postnatal brain maturation into late adolescence*. PNAS 109 (28) s. 11366-11371. Artikel

Red Barnet (2024) *Børnefattigdom og Afsavn. Vi bekæmper børnefattigdom og afsavn*. Hjemmeside. Lokaliseret den 02.08.24 fra: <https://redbarnet.dk/vores-arbejde/barn-i-danmark/boernefattigdom-og-afsavn/>

Salung, S. og Bergfors, P. (2021) Kapitel 4: Begrebsdefinition og operationalisering *I: Analyse i praksis*. 2. udgave. s. 151-170. København: Hans Reitzels Forlag.

Smeeding, T. Og Thévenot, C. (2016) *Addressing Child Poverty: How does the United States Compare with Other Nations?* Academic Pediatrics 16, s. 67-75. Artikel.

- Short, K. S. (2016) *Child Poverty: Definition and Measurment*. Academic Pediatrics 16, s. 46–51.
Artikel
- Sprogø, J. og Brandi, U. (2019) Kapitel 4: Selve analysen. *I: Det magiske øjeblik – Kvalitativ analyse skridt for skridt*. s. 161-173. København: Hans Reitzels Forlag.
- Sundstrøm, E. (2006) *Välfärdspolitiska förhållande i Västnorden. Färöarna, Grönland och Island*. TemaNord 2006:520. Köbenhavn: Nordiska ministerrådet.
- UNICEF (2023) *Innocenti Report Card 18: Child Poverty in the midst of wealth*. UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight: Florence. Rapport. Udgivet i december 2023.
- Van der Hoek, T. (2005) *Through Children's Eyes: An Initial Study of Children's Personal Experiences and Coping Strategies Growing Up Poor in an Affluent Netherlands*. Innocenti Working Paper No. 2005-05. Florence: UNICEF Innocenti Research Center.
- Walhovd, K. B., Fjell, A. M., Brown, T. T. et al. (2012) *Long-Term influence of normal variation in neonatal characteristics on human brain development*. PNAS 109 (49) s. 20089-20094.
Artikel.

Bilag A - Interviewguide

Samtykkeerklæring	Indhentning af samtykke
Grundlæggende oplysninger	Hvor mange børn? Enlig/ikke enlig? Hovedindtægtskilde?
Indledende spørgsmål:	Hvordan oplever du eller I som familie fattigdommen i hverdagen?
Sociale faktorer:	Hvordan synes du at fattigdommen påvirker din families sociale liv og fællesskaber? Oplever du skam/selvisolation?
Handlemuligheder:	Hvilke handlemuligheder føler du at du har for at komme ud af fattigdommen? Føler du at jeres situation kan blive bedre? Hvordan/hvorfor ikke?
Samfundets struktur:	Vi bor i hvad der bliver idealiseret som et velfærdssamfund – er det din oplevelse? Er der god nok hjælp? Hvad mangler?
Afslutning:	Har du nogle afsluttende bemærkninger?